

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (treće prošireno vijeće)

22. rujna 2021.*

„Državne potpore – Tarifa za isporuku električne energije – Tarifa koja se obračunava društvu Alouminion, a koja je određena odlukom arbitražnog suda – Odluka o odbijanju pritužbe – Odluka kojom se utvrđuje da potpora ne postoji – Akt koji se može pobijati – Svojstvo zainteresirane osobe – Pravni interes – Aktivna procesna legitimacija – Dopuštenost – Pripisivost državi – Prednost – Načelo privatnog operatera – Ozbiljne poteškoće”

U spojenim predmetima T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17,

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), sa sjedištem u Ateni (Grčka), koju zastupaju, u predmetu T-639/14 RENV, E. Bourtzalas, A. Oikonomou, E. Salaka, C. Synodinos, H. Tagaras i D. Waelbroeck, u predmetu T-352/15, E. Bourtzalas, C. Synodinos, E. Salaka, H. Tagaras i D. Waelbroeck te, u predmetu T-740/17, E. Bourtzalas, E. Salaka, C. Synodinos, H. Tagaras, D. Waelbroeck, A. Oikonomou i V.-K.-L. Moumoutzi, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju, u predmetu T-639/14 RENV, É. Gippini Fournier i A. Bouchagiar te, u predmetima T-352/15 i T-740/17, A. Bouchagiar i P.-J. Loewenthal, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon, prije Alouminion tis Ellados VEAΕ, sa sjedištem u Marousiju (Grčka), koji zastupaju N. Korogiannakis, N. Keramidas, E. Chrysafis i D. Diakopoulos, odvjetnici,

intervenijent,

povodom, u predmetu T-639/14 RENV, zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje dopisa Komisije COMP/E3/ON/AB/ark *2014/61460 od 12. lipnja 2014. kojim se DEI obavještava o odbijanju njegovih pritužbi, u predmetu T-352/15, zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Odluke Komisije C(2015) 1942 *final* od 25. ožujka 2015. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva

* Jezik postupka: grčki

Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude) i, u predmetu T-740/17, zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje Odluke Komisije C(2017) 5622 *final* od 14. kolovoza 2017. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude),

OPĆI SUD (treće prošireno vijeće),

u sastavu: A. M. Collins, predsjednik, V. Kreuschitz (izvjestitelj), Z. Csehi, G. De Baere i G. Steinfatt, suci,

tajnik: S. Spyropoulos, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 8. listopada 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti sporova i postupci

- 1 Ovi predmeti obuhvaćeni su trima povezanim sporovima koji slijede jedan za drugim i odnose se u biti na isti predmet, tj. na pitanje čini li dodjelu državne potpore tarifa za opskrbu električnom energijom (u daljnjem tekstu: predmetna tarifa) koju je tužitelj, društvo Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), proizvođač i dobavljač električne energije sa sjedištem u Ateni (Grčka) i pod nadzorom Grčke Države, obvezan naplatiti, na temelju arbitražne presude, svojem najvećem klijentu, tj. intervenijentu, društvu Mytilinaios AE, prije Alouminion tis Ellados VEAE, proizvođaču aluminijskih proizvoda.
- 2 Predmet T-639/14 RENV odnosi se na tužiteljev zahtjev za poništenje dopisa Europske komisije COMP/E3/ON/AB/ark *2014/61460 od 12. lipnja 2014., koji je potpisao načelnik odjela Glavne uprave (GU) za tržišno natjecanje (u daljnjem tekstu: sporni dopis) i kojim je tužitelj u biti obaviješten o odbijanju pritužbe koju je podnio, zbog toga što predmetna tarifa nije državna potpora jer nisu ispunjeni kriteriji pripisivosti i prednosti. U okviru te pritužbe, koja je podnesena 23. prosinca 2013. (u daljnjem tekstu: druga pritužba), tužitelj je osporavao Odluku br. 1/2013 od 31. listopada 2013. posebnog arbitražnog suda (u daljnjem tekstu: arbitražna presuda) kojemu su on i intervenijent prepustili svoj spor, na temelju članka 37. nomosa 4001/2011, gia ti leitourgia Energeiakon Agoron Ilektrismou kai Fysikou Aeriou, gia Erevna, Paragogi kai diktya metaforas Ydrogonanthrakon kai alles rythmiseis (Zakon br. 4001/2011 o funkcioniranju tržišta električne energije i plina, istraživanju, proizvodnji i prijenosnim mrežama za ugljikovodike i o ostalim propisima) (FEK A' 179/22.8.2011, u daljnjem tekstu: Zakon br. 4001/2011), a kojom je taj sud utvrdio predmetnu tarifu za razdoblje od 1. srpnja 2010. do 31. prosinca 2013. (u daljnjem tekstu: predmetno razdoblje) na bruto iznos od 40,7 eura/MWh i neto iznos od 36,6 eura/MWh.
- 3 Predmet T-352/15 odnosi se na tužiteljev zahtjev za poništenje Odluke C(2015) 1942 *final* od 25. ožujka 2015. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude) (u daljnjem tekstu: prva pobijana odluka), u kojoj je Komisija, s jedne strane, povukla i zamijenila sporni dopis navedenom odlukom i, s druge strane, smatrala da

arbitražna presuda nije sadržavala dodjelu državne potpore u korist intervenijenta u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, u biti zbog toga što je dobrovoljno podvrgavanje tužiteljeva spora s intervenijentom arbitraži bilo ponašanje razumnog ulagača u tržišnom gospodarstvu i stoga nije činilo prednost.

- 4 Predmet T-740/17 odnosi se na tužiteljev zahtjev za poništenje Odluke C(2017) 5622 *final* od 14. kolovoza 2017. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude) (u daljnjem tekstu: druga pobijana odluka), u kojoj je Komisija ponovno odlučila, stavljajući izvan snage i izričito zamjenjujući kako sporni dopis tako i prvu pobijanu odluku (točke 8. i 51. i odjeljak 5. druge pobijane odluke), da arbitražna presuda nije sadržavala dodjelu državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Razlozi izneseni u prilog tom zaključku, koji se temelje na poštovanju kriterija razumnog privatnog ulagača u tržišnom gospodarstvu i na nepostojanju prednosti, istovjetni su onima navedenima u prvoj pobijanoj odluci.
- 5 Stoga će se u nastavku, s jedne strane, prva i druga pobijana odluka, uzete zajedno, nazivati „pobijane odluke”, a, s druge strane, te odluke, uzete zajedno sa spornim dopisom, nazivati „pobijani akti”.
- 6 Ovi predmeti rezultat su dugog spora između tužitelja i intervenijenta u vezi s tarifom za opskrbu električnom energijom čija je namjena bila zamijeniti preferencijalnu tarifu koja je proizlazila iz jednog sporazuma potpisanog 1960., koji je istekao 2006.
- 7 Tužitelj i intervenijent potpisali su 4. kolovoza 2010. okvirni sporazum koji se odnosio na tarifu za opskrbu električnom energijom radi primjene tijekom predmetnog razdoblja kao i uvjete nagodbe o navodnom duhu intervenijenta prema tužitelju, koji se akumulirao u razdoblju od 1. srpnja 2008. do 30. lipnja 2010. Na temelju kriterija predviđenih navedenim okvirnim sporazumom, intervenijent i tužitelj bezuspješno su pregovarali o sadržaju nacrtu ugovora o isporuci električne energije.
- 8 Nakon što je tužitelj dostavio nacrt ugovora o opskrbi električnom energijom Rythmistiki Archi Energeiasu (Regulatorno tijelo za energiju, Grčka, u daljnjem tekstu: RAE), to je tijelo donijelo Odluku br. 692/2011 (FEK B’ 2529/7.11.2011) o „temeljnim načelima određivanja cijena električne energije u Grčkoj”. Ta je odluka naknadno uključena u grčki Zakonik o opskrbi električnom energijom (FEK B’ 832/9.4.2013).
- 9 U okviru arbitražnog sporazuma potpisanog 16. studenoga 2011. intervenijent i tužitelj dogovorili su se da će rješavanje svojeg spora povjeriti stalnoj arbitraži RAE-a, u skladu s člankom 37. Zakona br. 4001/2011. U tom pogledu arbitražnim sporazumom predviđa se, među ostalim, sljedeće:
„Stranke se sporazumijevaju da će pristupiti arbitraži iz članka 37. Zakona br. 4001/2011 kako bi, u skladu s temeljnim načelima za određivanje cijena za visokonaponske kupce, kako ih je utvrdio RAE u svojoj Odluci br. 692[/2011], ali i uzimajući u obzir [...] Odluku br. 798[/2011] i [...] presudu br. 8/2010 arbitražnog suda, RAE ažurirao i prilagodio uvjete za određivanje cijena iz nacrtu ugovora [o opskrbi električnom energijom] od 5. listopada 2010. radi ispunjenja okvirnog sporazuma i kako bi u okviru tih odluka [...] izradio ugovorne uvjete opskrbe između stranaka koji se primjenjuju od 6. lipnja 2011., na način da ti uvjeti, s jedne strane, odgovaraju profilu potrošnje [intervenijenta] i, s druge strane, pokrivaju barem troškove [tužitelja].”

- 10 Nakon intervenijentove pritužbe podnesene RAE-u na temelju članka 140. stavka 6. i članka 35. Zakona br. 4001/2011, RAE je Odlukom br. 346/2012 od 9. svibnja 2012. privremeno odredio tarifu za opskrbu električnom energijom u iznosu od 42 eura/MWh koja se primjenjuje na intervenijenta.
- 11 U okviru pritužbe podnesene Komisiji 15. lipnja 2012. (u daljnjem tekstu: prva pritužba) tužitelj je tvrdio, među ostalim, da ga ta tarifa obvezuje da intervenijentu električnu energiju isporuči po cijeni nižoj od njezinih troškova i stoga od tržišne cijene te da je stoga RAE tom društvu dodijelio nezakonitu državnu potporu.
- 12 Arbitražni sud arbitražnom presudom od 31. listopada 2013. odredio je predmetnu tarifu (vidjeti točku 2. presude). Nakon što je tužitelj podnio tužbu Efeteiju Athinon (Žalbeni sud u Ateni, Grčka), potonji je presudom br. 634/2016 od 18. veljače 2016. potvrdio navedenu arbitražnu presudu.
- 13 Intervenijent je 18. prosinca 2013. podnio pritužbu Elliniki Epitropi Antagonismouu (Komisija za tržišno natjecanje, Grčka, u daljnjem tekstu: EEA), tvrdeći da je tužitelj zloupotrijebio svoj vladajući položaj predlažući novu, navodno pretjeranu i prema njemu diskriminatornu tarifu, od 2013. Ta je pritužba dovela do toga da je EEA 22. srpnja 2015. donio Odluku br. 621/2015 (FEK B' 492/26.2.2016) u kojoj je privremeno smatrao da je tužitelj zloupotrijebio svoj vladajući položaj na štetu intervenijenta, među ostalim, time što je neopravdano odbio nastaviti poslovne odnose s njim i prodavati mu električnu energiju te mu namjeravao nametnuti cijene ili druge nerazumne ili nepravedne transakcijske uvjete. Odlukom od 18. siječnja 2016. EEA je prihvatio obveze ponašanja koje je predložio tužitelj, što je dovelo do odbijanja pritužbe.
- 14 Tužitelj je 23. prosinca 2013. podnio drugu pritužbu Komisiji tvrdeći da arbitražna presuda čini državnu potporu (vidjeti točku 2. presude).
- 15 Komisija je 6. svibnja 2014. dostavila tužitelju svoju preliminarnu ocjenu prema kojoj nije potrebno ispitati drugu pritužbu. Dopisima od 20. svibnja i 6. lipnja 2014. tužitelj je Komisiji dostavio dodatna očitovanja.
- 16 Spornim dopisom (vidjeti točku 2. presude) Komisija je obavijestila tužitelja o zatvaranju istrage o njegovoj pritužbi u biti zbog sljedećih razloga:

„Primamo na znanje činjenicu da argumenti sadržani u vašem dopisu od 6. lipnja 2014. nisu novi i da su uzeti u obzir u preliminarnoj ocjeni iznesenoj u našem dopisu od 6. svibnja 2014. Naime, svojim dopisom od 6. lipnja 2014. još uvijek niste dokazali da je arbitražni sud tijelo koje ima javne ovlasti, osobito s obzirom na činjenicu da su i [tužitelj i intervenijent] dobrovoljno pristupili arbitraži a da u tu svrhu nije postojala zakonska obveza. Također priznajete da je [tužitelj] (i time [Grčka] Država) imao na raspolaganju nekoliko mogućnosti za određivanje tarife koju bi [on] trebao naplaćivati [intervenijentu]. Uzimajući u obzir činjenicu da je arbitražni sud imao ovlast odrediti tarifu u skladu s općim načelima koja uređuju arbitražni postupak kao i odluke i smjernice koje je prethodno donio [RAE] u tom području, ne čini se da [Grčka] Država može imati odlučujući utjecaj na arbitražnu presudu. Posljedično, službe GU-a za tržišno natjecanje ponavljaju svoje stajalište izraženo u dopisu od 6. svibnja 2014. o nepripisivosti navedene presude [Grčkoj] Državi jer niste podnijeli dovoljan dokaz za pobijanje tog stajališta.

Što se tiče vaših tvrdnji prema kojima je tarifa koju je utvrdio arbitražni sud niža od troškova [tužitelja], ističemo da vaši argumenti o metodologiji troškova [nisu] u skladu s onima grčkih tijela, RAE-a i arbitražnog suda u arbitražnoj presudi. Naime, arbitražni sud imao je posebnu zadaću odrediti tarifu koja pokriva troškove [tužitelja] te je [tužitelj] imao priliku istaknuti svoje argumente u tom kontekstu. [Ta presuda] izričito priznaje da [t]a tarifa [...] pokriva [tužiteljeve] troškove povrh razumne dobiti, uz uzimanje u obzir profila potrošnje [intervenijenta]. Slijedom toga, službe GU-a za tržišno natjecanje ponavljaju stajalište koje su izrazile u dopisu od 6. svibnja 2014. o nepostojanju selektivne prednosti koja proizlazi iz predmetne mjere jer niste podnijeli dovoljan dokaz za pobijanje tog stajališta.

S obzirom na prethodno navedeno, službe GU-a za tržišno natjecanje zaključile su da informacije sadržane u vašem dopisu od 6. lipnja [2014.] ne pružaju nikakav dokaz kojim bi se dovela u pitanje naša preliminarna ocjena u dopisu od 6. svibnja 2014. Također primjećujemo da nam niste pružiti nikakve dodatne ili nove informacije koje bi dokazivale postojanje povrede prava o državnim potporama.

Slijedom toga, službe GU-a za tržišno natjecanje zaključile su da ta informacija nije dovoljna kako bi se opravdala nova istraga vaše pritužbe.”

- 17 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 22. kolovoza 2014. tužitelj je pokrenuo postupak upisan pod brojem T-639/14 radi poništenja Komisijine odluke o zatvaranju istrage o njegovim pritužbama, kako je sadržana u spornom dopisu.
- 18 Dopisom od 7. listopada 2014., podnesenim tajništvu Općeg suda, tužitelj i Komisija zajedno su zatražili, na temelju članka 77. točke (c) Poslovnika Općeg suda od 2. svibnja 1991., prekid sudskog postupka u trajanju od šest mjeseci, tj. do 7. travnja 2015., kako bi Komisija mogla ponovno razmotriti pitanja istaknuta u tužbi. Taj je zahtjev prihvaćen rješenjem predsjednika četvrtog vijeća Općeg suda od 24. listopada 2014.
- 19 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 19. prosinca 2014. intervenijent je zatražio intervenciju u potporu Komisijinu zahtjevu u predmetu T-639/14.
- 20 Komisija je 25. ožujka 2015. donijela prvu pobijanu odluku (vidjeti točku 3. presude).
- 21 U prilog prvoj pobijanoj odluci Komisija je, među ostalim, u točkama 12. i 13. te odluke smatrala sljedeće:

„U [drugoj] pritužbi [tužitelj] također upućuje na [prvu pritužbu]. U toj se [prvoj] pritužbi navodi da je Odlukom br. 346/2012 RAE-a, kojom je određena privremena tarifa električne energije isporučene [intervenijentu] do rješavanja spora između tih dviju stranaka u vezi s navedenom tarifom, [tužitelj] obvezan [intervenijentu] isporučiti električnu energiju ispod tržišne cijene i, posljedično, [intervenijentu] dodijeliti državnu potporu. Međutim, budući da je arbitražna presuda u cijelosti i retroaktivno zamijenila privremenu tarifu koju je odredio RAE, Komisija smatra da je [prva] pritužba [...] postala bespredmetna.

Stoga se ovom odlukom ocjenjuje samo [druga] pritužba [...] u vezi s pitanjem je li na temelju arbitražne presude [intervenijentu] dodijeljena državna potpora u obliku tarife za električnu energiju koja je niža od troškova.”

- 22 Stoga je Komisija u okviru svoje analize ocijenila samo odgovara li određivanje i provedba navedene tarife dodjeli prednosti intervenijentu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. U tu je svrhu ispitala je li tužitelj, time što je prihvatio riješiti spor s intervenijentom pokretanjem arbitražnog postupka i time što se podvrgnuo arbitražnoj presudi, postupao, kao javno poduzeće, u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz kriterija privatnog ulagača (točke 25. do 47. prve pobijane odluke). Zaključila je, s jedne strane, da su uvjeti primjene tog kriterija ispunjeni u ovom slučaju i da stoga intervenijentu nije dodijeljena nikakva prednost i, s druge strane, da, s obzirom na to da se prvom pobijanom odlukom odražava njezino konačno stajalište u tom pogledu, treba smatrati da je sporni dopis zamijenjen navedenom odlukom (točke 48. i 49. te odluke).
- 23 Komisija je stoga utvrdila da arbitražna presuda ne čini državnu potporu (odjeljak 4. prve pobijane odluke).
- 24 Dopisima od 27. travnja i 19. lipnja 2015. podnesenima tajništvu Općeg suda Komisija je od Općeg suda zatražila da utvrdi da je nakon prve pobijane odluke tužba protiv spornog dopisa postala bespredmetna i da u tom pogledu treba obustaviti postupak. Tužitelj je svoje očitovanje na taj zahtjev Općem sudu podnio dopisom od 3. srpnja 2015.
- 25 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 29. lipnja 2015. tužitelj je pokrenuo postupak upisan pod brojem T-352/15 radi poništenja prve pobijane odluke.
- 26 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 16. studenoga 2015. intervenijent je zatražio intervenciju u potporu Komisijinu zahtjevu u predmetu T-352/15.
- 27 Rješenjem od 9. veljače 2016., DEI/Komisija (T-639/14, neobjavljeno, EU:T:2016:77, t. 36. i 37.) Opći sud odlučio je obustaviti postupak u predmetu T-639/14, osobito zbog toga što je prvom pobijanom odlukom sporni dopis formalno zamijenjen, tako da „više ne pripada pravnom poretku Europske unije jer je stavljen izvan snage od datuma te odluke”. Također je odlučio da se, prema tome, obustavlja postupak povodom intervenijentova zahtjeva za intervenciju.
- 28 Tužitelj je 22. travnja 2016. Sudu podnio žalbu protiv tog rješenja, upisanu pod brojem C-228/16 P.
- 29 Rješenjem od 8. lipnja 2016., DEI/Komisija (T-352/15, neobjavljeno, EU:T:2016:386) Opći sud (četvrto vijeće) prihvatio je intervenijentov zahtjev za intervenciju u predmetu T-352/15. Intervenijent je podnio intervencijski podnesak, na koji su glavne stranke podnijele svoja očitovanja u za to određenim rokovima.
- 30 Presudom od 31. svibnja 2017., DEI/Komisija (C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 44. i 46.) Sud je ukinuo rješenje od 9. veljače 2016., DEI/Komisija (T-639/14, neobjavljeno, EU:T:2016:77), vratio predmet Općem sudu na ponovno odlučivanje i odredio da će se o troškovima odlučiti naknadno.
- 31 Nakon objave te presude predmet T-639/14 koji sada nosi broj T-639/14 RENV dodijeljen je petom vijeću Općeg suda u koje je raspoređen sudac izvjestitelj.
- 32 Dopisom od 27. srpnja 2017. podnesenim tajništvu Općeg suda tužitelj je zatražio spajanje predmeta T-639/14 RENV i T-352/15 u svrhu usmenog dijela postupka. Komisija je dopisom od 21. kolovoza 2017. pristala na takvo spajanje.
- 33 Komisija je 14. kolovoza 2017. donijela drugu pobijanu odluku (vidjeti točku 4. presude).

- 34 Dopisima od 24. kolovoza 2017. podnesenima tajništvu Općeg suda, odnosno nakon donošenja druge pobijane odluke, Komisija je od Općeg suda zatražila da na temelju članka 130. Poslovnika Općeg suda utvrdi da su tužbe u predmetima T-639/14 RENV i T-352/15 postale bespredmetne i da postupak treba obustaviti. Dopisom od 27. listopada 2017. intervenijent je izjavio da podupire Komisijin zahtjev za obustavu postupka u predmetu T-352/15. Dopisima od istog dana tužitelj je naveo da se protivi obustavi postupka u tim predmetima.
- 35 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 3. studenoga 2017. tužitelj je pokrenuo postupak upisan pod brojem T-740/17 radi poništenja druge pobijane odluke.
- 36 Opći sud je 21. prosinca 2017. u okviru mjera upravljanja postupkom ispitao stranke o mogućem prekidu postupka u predmetima T-639/14 RENV i T-352/15 do okončanja pisanog dijela postupka u predmetu T-740/17. Dopisima od 4. i 8. siječnja 2018. Komisija i tužitelj naveli su da se ne protive takvom prekidu.
- 37 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 12. ožujka 2018. intervenijent je zatražio intervenciju u potporu Komisijinu zahtjevu u predmetu T-740/17.
- 38 Rješenjima od 14. svibnja 2018. Opći sud naložio je meritorno spajanje Komisijinih zahtjeva za obustavu postupka i odredio da će se o troškovima u predmetima T-639/14 RENV i T-352/15 odlučiti naknadno.
- 39 Rješenjem od 12. srpnja 2018. predsjednik petog vijeća Općeg suda prihvatio je intervenijentov zahtjev za intervenciju u predmetu T-740/17. Intervenijent je podnio intervencijski podnesak, na koji su glavne stranke podnijele svoja očitovanja u za to određenim rokovima.
- 40 Odlukom od 13. srpnja 2018. samo je postupak u predmetu T-352/15 prekinut do okončanja pisanog dijela postupka u predmetu T-740/17.
- 41 Rješenjem od 25. rujna 2018. u predmetu T-639/14 RENV predsjednik petog vijeća Općeg suda odobrio je intervenijentov zahtjev za intervenciju u predmetu T-639/14. Intervenijent je podnio intervencijski podnesak, na koji su glavne stranke podnijele svoja očitovanja u za to određenim rokovima.
- 42 Odlukom predsjednika Općeg suda od 28. veljače 2019., na temelju članka 27. stavka 3. Poslovnika, predmeti T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17 dodijeljeni su novom sucu izvjestitelju, koji zasjeda u trećem vijeću.
- 43 Opći sud je 28. ožujka 2019., na prijedlog suca izvjestitelja, pozvao stranke da se izjasne o mogućem spajanju predmeta T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17 u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja odluke kojom se završava postupak. Dopisima od 4. travnja 2019. Komisija je pristala na spajanje navedenih predmeta i nije zatražila povjerljivo postupanje s određenim dokumentima iz spisa. Dopisima od 25. travnja 2019. tužitelj je izrazio svoje neslaganje sa spajanjem predmeta T-639/14 RENV s predmetima T-352/15 i T-740/17 te je zatražio odvojeno postupanje, ali nije zatražio povjerljivo postupanje s određenim dokumentima iz spisa.
- 44 Budući da je sastav vijeća Općeg suda izmijenjen, u skladu s člankom 27. stavkom 5. Poslovnika, sudac izvjestitelj raspoređen je u treće vijeće kojemu su stoga dodijeljeni ovi predmeti.

- 45 Na prijedlog trećeg vijeća Opći sud odlučio je, na temelju članka 28. Poslovnika, predmet uputiti proširenom sastavu suda.
- 46 Odlukom predsjednika trećeg proširenog vijeća Općeg suda od 26. veljače 2020. predmeti T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17 spojeni su u svrhu usmenog dijela postupka i donošenja odluke kojom se završava postupak, u skladu s člankom 68. Poslovnika.
- 47 Opći sud (treće prošireno vijeće) odlučio je na prijedlog suca izvjestitelja otvoriti usmeni dio postupka.
- 48 Intervenijent je dopisom od 3. lipnja 2020. podnio očitovanja o izvještaju za raspravu koja su uložena u spis i dostavljena drugim strankama.
- 49 Nakon tužiteljeva zahtjeva za odgodu rasprave koja je prvotno bila određena za 11. lipnja 2020., uz obrazloženje da joj njegovi odvjetnici, odnosno A. Oikonomou, E. Salaka i C. Synodinos, ne mogu prisustvovati zbog zabrane svakog putovanja u inozemstvo koju je odredilo „upravno tijelo društva DEI” svojim zaposlenicima zbog zdravstvene krize, Opći sud je u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih člankom 89. Poslovnika tužitelju postavio pitanje u pisanom obliku o postojanju eventualnog radnog odnosa između njega i njegovih odvjetnika i o njihovoj ovlasti za zastupanje njega u ovim postupcima te ga pozvao da na to pitanje odgovori u pisanom obliku. Tužitelj je odgovorio na to pitanje u za to određenom roku.
- 50 Dopisom od 29. rujna 2020. tužitelj je podnio očitovanja o izvještaju za raspravu koji sadržava osam priloga, za koji je odluka o njihovu uvrštenju u spis odgođena.
- 51 Intervenijent je dopisom od 5. listopada 2020. podnio nova očitovanja o izvještaju za raspravu koja su uložena u spis i dostavljena drugim strankama.
- 52 Izlaganja stranaka i njihovi odgovori na pitanja koja je postavio Opći sud saslušani su na raspravi 8. listopada 2020. Predsjednik je na raspravi odlučio da se tužiteljeva očitovanja o izvještaju za raspravu moraju uložiti u spis i dostaviti drugim strankama te da im treba odrediti rok za podnošenje njihovih očitovanja, što je zabilježeno u zapisniku s rasprave.
- 53 Budući da je usmeni dio postupka ostavljen otvoren nakon rasprave, Komisija i intervenijent podnijeli su svoja očitovanja u za to određenom roku te su osporili, s obzirom na članak 85. Poslovnika, dopuštenost tužiteljevih očitovanja o izvještaju za raspravu, uključujući njegove priloge. Nakon odluke predsjednika vijeća o zatvaranju usmenog dijela postupka, tužitelj je zasebnim aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 12. siječnja 2021. zatražio od Općeg suda da ponovno otvori navedeni usmeni dio kako bi mu omogućio da zauzme stajalište o tim očitovanjima Komisije i intervenijenta na temelju kontradiktorne rasprave.

II. Zahtjevi stranaka

A. Predmet T-639/14 RENV

- 54 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi sporni dopis u dijelu u kojem sadržava odluku o odbijanju njegovih pritužbi;

– naloži Komisiji snošenje troškova.

55 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

- kao prvo, obustavi postupak;
- podredno, odbaci tužbu kao nedopuštenu ili u protivnome odbije ju kao neosnovanu;
- naloži tužitelju snošenje troškova.

56 Intervenijent od Općeg suda zahtijeva da:

- odbije tužbu;
- naloži tužitelju snošenje troškova, uključujući i njegove.

B. Predmet T-352/15

57 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

- poništi prvu pobijanu odluku;
- naloži Komisiji snošenje troškova.

58 Komisija i intervenijent od Općeg suda zahtijevaju da:

- kao prvo, obustavi postupak;
- podredno, odbaci tužbu kao nedopuštenu ili u protivnome odbije ju kao neosnovanu;
- naloži tužitelju snošenje troškova.

C. Predmet T-740/17

59 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

- poništi drugu pobijanu odluku;
- naloži Komisiji snošenje troškova.

60 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

- odbaci tužbu kao nedopuštenu ili u protivnome odbije ju kao neosnovanu;
- naloži tužitelju snošenje troškova.

61 Intervenijent od Općeg suda zahtijeva da:

- odbije tužbu;

- naloži tužitelju snošenje troškova, uključujući i njegove.

III. Pravo

A. Uvodne napomene

- 62 Najprije valja istaknuti da u svrhu rješavanja sporova nije potrebno odgovoriti na pitanje jesu li tužitelji „zaposleni odvjetnici”, odnosno A. Oikonomou, E. Salaka i C. Synodinos, ovlašteni zastupati ga u okviru ovih postupaka na temelju mjerodavnog grčkog zakonodavstva (vidjeti točku 49. presude) jer to zastupanje u dovoljnoj mjeri osiguravaju E. Bourtzalas, H. Tagaras, D. Waelbroeck i V.-K.-L. Moumoutzi.
- 63 Osim toga, primjereno je najprije ocijeniti tužbu u predmetu T-740/17 jer njezin rezultat može utjecati na održavanje predmeta spora i tužiteljev pravni interes u predmetima T-639/14 RENV i T-352/15.

B. Predmet T-740/17

1. Dopuštenost

- 64 Komisija, koju podupire intervenijent, ističe da je tužba nedopuštena jer se, kao prvo, druga pobijana odluka ne odnosi ni izravno ni osobno na tužitelja, kao drugo, u nedostatku obvezujućih pravnih učinaka u odnosu na tužitelja ta odluka ne može se pobijati tužbom za poništenje i, kao treće, tužitelj nema pravni interes.
- 65 Kao prvo, Komisija u biti tvrdi da tužitelj nema svojstvo „odnosne stranke” u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a ili „zainteresirane strane” u smislu članka 1. točke (h) Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 od 13. srpnja 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. [UFEU-a] (SL 2015., L 248, str. 9.). Ni činjenica da je bio podnositelj pritužbe ili da je sudjelovao u upravnom postupku ni činjenica da je bio obvezan dodijeliti navodnu potporu putem vlastitih sredstava nisu dovoljne u tu svrhu, nego je tužitelj morao dokazati svoje svojstvo intervenijentova konkurenta, kao navodnog poduzetnika korisnika, što on nije učinio. Isto vrijedi i za činjenicu da je on „posuda iz koje se uzimaju sredstva za financiranje navodne [...] potpore”, s obzirom na to da struktura troškova države članice ili očuvanje dobrog zdravlja javnog sektora nisu, kao takvi, cilj koji se želi postići pravilima o državnim potporama.
- 66 Prema Komisijinu mišljenju, koju podupire intervenijent, *a fortiori*, tužitelj nije dokazao postojanje bitnog utjecaja na njegov položaj navodnom potporom, tako da su tužbeni razlozi kojima se dovodi u pitanje osnovanost druge pobijane odluke nedopušteni. U biti pojašnjava da se ta navodna potpora odnosi na odnos opskrbe električnom energijom od tužitelja prema intervenijentu, odnosno na odnos klijenata, a ne tržišnog natjecanja između tih poduzetnika. Naime, intervenijentova gospodarska djelatnost i učinak predmetne tarife na njegov konkurentski položaj ulaze u sektor metalurgije, koji nije relevantan u ovom slučaju, dok tužitelj djeluje u sektoru proizvodnje ili opskrbe električnom energijom. Osim toga, kao što to priznaje sam tužitelj, prvi, drugi i četvrti do sedmog tužbenog razloga koji se odnose na „povredu

članaka 107. i 108. UFEU-a” ne upućuju na moguće ozbiljne poteškoće. Naposljetku, tužitelj nije ni individualiziran kao davatelj navodne potpore jer se ne može izjednačiti s lokalnim tijelom koje je postupalo u izvršavanju svoje zakonodavne i porezne autonomije.

- 67 Kao drugo, Komisija smatra da druga pobijana odluka ne može biti predmet tužbe za poništenje koju podnosi tužitelj jer navedena odluka ne proizvodi obvezujuće pravne učinke koji mogu utjecati na njegove interese, mijenjajući na bitan način njegovu pravnu situaciju kao *de facto* davatelja navodne potpore. Ta odluka ne obvezuje Grčku Državu, s obzirom na to da zaključuje da predmetna tarifa nije obuhvaćena područjem primjene članka 107. UFEU-a. Nasuprot tomu, tužiteljeva obveza da primijeni tu tarifu proizlazi iz njegova dobrovoljnog pristanka da poštuje arbitražnu presudu, a ne iz te odluke. Prema Komisijinu mišljenju, predmetna odluka u potpunosti zadovoljava Grčku Državu s obzirom na to da se njome grčkim tijelima jamči sloboda provedbe predmetne tarife, bez pokretanja postupka u pogledu postojećih potpora. Međutim, tužitelj, kao javni poduzetnik koji je dodijelio navodnu potporu, nije dio kategorije tužitelja kojoj je dopušteno podnijeti tužbu protiv takve odluke.
- 68 Kao treće, Komisija, koju podupire intervenijent, smatra da tužitelj nema pravni interes za pokretanje postupka protiv druge pobijane odluke. Ta ga odluka u potpunosti zadovoljava kao subjekta koji dodjeljuje navodnu potporu, a obveza da je dodijeli intervenijentu proizlazi isključivo iz arbitražne presude. Prema njezinu mišljenju, interes koji tužitelj želi zaštititi nije dio ciljeva koji se nastoje postići pravom državnih potpora te je njegov pristup protivan cilju članaka 107. i 108. UFEU-a koji se temelje na logici prema kojoj subjekt koji dodjeljuje potporu želi raspolagati najvećim manevarskim prostorom u tom pogledu. Ona uspoređuje strategiju tužitelja i onu lokalnog tijela koje je potpisalo ugovor za koji je procijenjeno da više nije isplativ i proglašava ga državnom potporom kako bi se oslobodilo svoje obveze. To postupanje bilo bi protivno, među ostalim, pravnom načelu prema kojem se nitko ne može pozivati na vlastito protupravno ponašanje (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans* ili *venire contra factum proprium*). Intervenijent ističe da se tužitelj pogrešno i zlorabno poziva na „privatni” interes koji nije zaštićen člankom 108. UFEU-a, odnosno na svoje vlastite financijske interese, a ne na svoje svojstvo „države” koje jedino može dodijeliti nezakonitu državnu potporu. Tužitelj pokušava stvoriti zabunu između, s jedne strane, svoje pripadnosti Grčkoj Državi koja kao njegov većinski dioničar redovito odobrava njegove tarife za visokonaponske klijente i, s druge strane, svojeg „privatnog” interesa kako bi utemeljio svoj pravni interes zadržavajući svoj pogrešan argument o postojanju potpore.
- 69 Tužitelj osporava argumente Komisije i intervenijenta te smatra da je ova tužba dopuštena.
- 70 Najprije je potrebno ocijeniti je li druga pobijana odluka akt koji se može pobijati, zatim ima li tužitelj pravni interes i, naposljetku, ima li on aktivnu procesnu legitimaciju na temelju članka 263. četvrtog stavka UFEU-a.
- 71 Kao prvo, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se „aktima koji se mogu pobijati” u smislu članka 263. UFEU-a smatraju svi akti koje su donijele institucije Unije čiji je cilj proizvoditi obvezujuće pravne učinke, bez obzira na to u kojem su obliku. Kako bi se utvrdilo proizvodi li pobijani akt takve učinke, treba razmotriti njegovu bit. Ti se učinci moraju ocijeniti s obzirom na objektivne kriterije, poput sadržaja tog akta, uzimajući u obzir, prema potrebi, kontekst njegova donošenja i ovlasti institucije autora (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2014., Mađarska/Komisija, C-31/13 P, EU:C:2014:70, t. 54. i 55. i navedenu sudsku praksu i od 25. listopada 2017., Rumunjska/Komisija, C-599/15 P, EU:C:2017:801, t. 47. i 48.). Osim toga, u slučaju tužbe za poništenje koju podnosi fizička ili pravna osoba, kao u ovom slučaju, nužno je da

su obvezujući pravni učinci pobijanog akta takve naravi da utječu na tužiteljeve interese, mijenjajući na bitan način njegov pravni položaj (vidjeti u tom smislu presudu od 13. listopada 2011., *Deutsche Post i Njemačka/Komisija*, C-463/10 P i C-475/10 P, EU:C:2011:656, t. 37. i navedenu sudsku praksu).

- 72 U ovom slučaju druga pobijana odluka je odluka kojom se utvrđuje nepostojanje potpore u smislu članka 4. stavka 2. Uredbe 2015/1589 čija pravno obvezujuća narav u odnosu na njezina adresata, Helensku Republiku, u smislu članka 288. četvrtog stavka UFEU-a, nije upitna.
- 73 U tom pogledu, Komisija i intervenijent pogrešno tvrde da druga pobijana odluka ne proizvodi pravno obvezujuće učinke u odnosu na tužitelja.
- 74 Naime, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da u skladu s člankom 15. stavkom 1. Uredbe 2015/1589 Komisija, nakon što zainteresirane osobe podnesu dodatne primjedbe ili nakon proteka razumnog roka, mora zaključiti fazu prethodnog ispitivanja donošenjem odluke na temelju članka 4. stavaka 2., 3. ili 4. te uredbe, to jest odluke kojom se utvrđuje nepostojanje potpore, kao u ovom slučaju, odluke o neospornosti ili odluke o pokretanju službenog istražnog postupka (vidjeti u tom smislu presude od 17. srpnja 2008., *Athinaiki Techniki/Komisija*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, t. 37. do 40.; od 16. prosinca 2010., *Athinaiki Techniki/Komisija*, C-362/09 P, EU:C:2010:783, t. 63. i od 31. svibnja 2017., *DEI/Komisija*, C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 29.). Iz toga nužno proizlazi da takva odluka ima obvezujuće pravne učinke u smislu članka 288. četvrtog stavka UFEU-a i u odnosu na takvu zainteresiranu stranku.
- 75 Štoviše, primjenom te sudske prakse na činjenice koje su dovele do predmeta T-639/14 RENV Sud je presudio da je donošenjem spornog dopisa Komisija donijela akt o obustavi postupka u kojem je odlučila okončati postupak prethodnog ispitivanja pokrenutog tužiteljevom pritužbom, utvrdila da pokrenuta istraga nije omogućila donošenje zaključka o postojanju potpore u smislu članka 107. UFEU-a i stoga odbila pokrenuti službeni istražni postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a. Prema njegovu mišljenju, Komisija je tako zauzela konačno stajalište o tužiteljevu zahtjevu za utvrđenje povrede članaka 107. i 108. UFEU-a. Pojasnio je da je, s obzirom na to da je sporni dopis spriječio tužitelja da podnese svoja očitovanja u okviru službenog istražnog postupka, navedeni dopis proizvodio obvezujuće pravne učinke koji utječu na tužiteljeve interese. Iz toga je zaključio da je ta odluka akt koji se može pobijati u smislu članka 263. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 31. svibnja 2017., *DEI/Komisija*, C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 30. i 31. i navedenu sudsku praksu).
- 76 Valja utvrditi da isto vrijedi i za drugu pobijanu odluku koja, prema vlastitim Komisijinim navodima, treba zamijeniti i sporni dopis i prvu pobijanu odluku.
- 77 Ta ocjena nije dovedena u pitanje argumentima koje su istaknuli Komisija i intervenijent.
- 78 S jedne strane, Komisija se neosnovano poziva, u prilog svojoj argumentaciji, na sudsku praksu prema kojoj poboynost akta pretpostavlja da je njegov cilj proizvesti obvezujuće pravne učinke koji utječu na tužiteljeve interese, mijenjajući na bitan način njegov pravni položaj (vidjeti presudu od 17. srpnja 2008., *Athinaiki Techniki/Komisija*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, t. 29. i navedenu sudsku praksu) jer ta argumentacija ne uzima u obzir sudsku praksu navedenu u točki 75. ove presude kao ni činjenicu da druga pobijana odluka, u svrhu odbijanja tužiteljevih pritužbi, odbija njegov zahtjev da se ispita čini li predmetna tarifa dodjeljivanje prednosti i, prema tome, da se rezultat arbitražnog postupka kvalificira kao mjera potpore.

- 79 S druge strane, Komisija i intervenijent ne mogu valjano tvrditi da tužitelj nije „odnosna stranka” ili „zainteresirana strana” čiji pravni položaj nije ugrožen jer nije zaštićen pravom državnih potpora jer, među ostalim, druga pobijana odluka zapravo u potpunosti zadovoljava Grčku Državu s kojom se tužitelj mijša zbog svojeg svojstva javnog poduzeća pod nadzorom grčkih tijela.
- 80 U skladu s pojmom „zainteresirana strana” iz članka 1. točke (h) Uredbe 2015/1589, Sud je u svojoj presudi od 31. svibnja 2017., DEI/Komisija (C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 29. do 31.) pošao od širokog pojma „odnosne stranke” koji uključuje svaku osobu na čije interese može utjecati dodjela potpore, uključujući podnositelja pritužbe čija je pritužba bila povod pokretanju faze prethodnog ispitivanja. U tom slučaju on je tako naglasio da sporni dopis proizvodi obvezujuće pravne učinke koji utječu na tužiteljeve interese sprečavajući ga da iznese svoja očitovanja u okviru službenog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a, što nužno znači da je priznao njegovo svojstvo odnosne stranke u smislu te odredbe. Ta se ocjena primjenjuje *mutatis mutandis* na drugu pobijanu odluku za koju se smatra da je zamijenila sporni dopis. Stoga valja odbiti argument prema kojem Sud u svojoj presudi nije ispitao je li tužitelj odnosna stranka.
- 81 Tu ocjenu potvrđuje sudska praksa prema kojoj pojam odnosne stranke, u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a, treba široko tumačiti (presuda od 14. studenoga 1984., Intermills/Komisija, 323/82, EU:C:1984:345, t. 16.). Isto tako, upotreba izraza „a posebno” u članku 1. točki (h) Uredbe 2015/1589 upućuje na to da navedena odredba sadržava samo netaksativan popis osoba koje se mogu kvalificirati kao zainteresirane strane, tako da se taj pojam odnosi na neodređenu skupinu adresata (vidjeti u tom smislu presudu od 13. lipnja 2019., Copebi, C-505/18, EU:C:2019:500, t. 34. i navedenu sudsku praksu). Tako je presuđeno da ta odredba ne isključuje mogućnost da se poduzetnik koji nije izravni konkurent korisnika potpore okvalificira kao zainteresirana strana ako dokaže da bi dodjela potpore mogla utjecati na njegove interese i da je u tu svrhu dovoljno da on u dovoljnoj mjeri dokaže da postoji opasnost od konkretnog utjecaja potpore na njegov položaj (vidjeti u tom smislu presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Kronoply i Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, t. 63. do 65. i navedenu sudsku praksu).
- 82 Stoga treba odbiti argument Komisije i intervenijenta prema kojem iz pojma zainteresirane strane treba isključiti osobe koje nisu u konkurentskom odnosu s navodnim korisnikom predmetne potpore.
- 83 Naprotiv, kako bi se mogle kvalificirati kao zainteresirane strane, dovoljno je da osobe tvrde da bi dodjela navedene potpore mogla utjecati na njihove interese (vidjeti točku 81. presude). To je ovdje slučaj jer, s jedne strane, prema tužiteljevu mišljenju, arbitražna presuda kojom se određuje predmetna tarifa njega obvezuje da intervenijentu dodijeli nezakonite potpore uzrokujući mu istodobno financijske gubitke i jer je, s druge strane, zbog toga što je njegova pritužba odbačena osobito drugom pobijanom odlukom, njemu uskraćena mogućnosti da u tom pogledu iznese svoja očitovanja u okviru službenog istražnog postupka.
- 84 Iz toga slijedi da, u dijelu u kojem tužitelj na temelju članka 24. stavka 2. u vezi s člankom 12. stavkom 1. prvim podstavkom i člankom 15. stavkom 1. Uredbe 2015/1589 tvrdi da predmetna tarifa čini potporu zabranjenu člankom 107. stavkom 1. UFEU-a koja utječe na njegove ekonomske interese, on ima svojstvo „zainteresirane strane” u smislu članka 1. točke (h) te uredbe ili „odnosne stranke” u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a koja je pobijanim aktima kojima se odbijaju njezine pritužbe spriječena podnijeti očitovanja tijekom službenog istražnog postupka.

- 85 Stoga valja odbiti argumentaciju Komisije i intervenijenta prema kojoj druga pobijana odluka ne utječe ni na pravni položaj ni na interese tužitelja kao zainteresirane strane.
- 86 Kao drugo, iz ustaljene sudske prakse, uključujući u području državnih potpora, proizlazi da je tužba za poništenje koju podnosi fizička ili pravna osoba dopuštena samo ako ta osoba ima interes da pobijani akt bude poništen. Taj interes pretpostavlja da poništenje tog akta može samo po sebi imati pravne posljedice i da tužba tako može svojim rezultatom donijeti korist osobi koja ju je podnijela. Usto, taj interes mora biti stvaran i postojeći i ocjenjuje se na dan podnošenja tužbe (vidjeti u tom smislu presude od 17. rujna 2015., Mory i dr./Komisija, C-33/14 P, EU:C:2015:609, t. 55. i 56. i od 7. studenoga 2018., BPC Lux 2 i dr./Komisija, C-544/17 P, EU:C:2018:880, t. 28. i 29. i navedenu sudsku praksu).
- 87 U ovom slučaju Komisija i intervenijent dovode u pitanje postojanje tužiteljeva pravnog interesa navodeći u biti iste razloge kao što su oni na koje se pozivaju u prilog svojem neosnovanom argumentu prema kojem druga pobijana odluka ne čini akt koji se može pobijati.
- 88 Međutim, iz razmatranja izloženih u točkama 71. do 85. ove presude proizlazi da je tužiteljeva tužba usmjerena protiv akta koji je na njegovu štetu, utječući na njegov pravni položaj i interese, te da mu stoga njegovo poništenje može donijeti korist, makar to bilo i samo zbog toga što to poništenje može na temelju članka 266. prvog stavka UFEU-a navesti Komisiju da pokrene službeni istražni postupak u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a.
- 89 U tom se pogledu ne može prihvatiti argumentacija Komisije i intervenijenta koja se temelji na miješanju Grčke Države i tužitelja kako bi se njemu pripisalo navodno zadovoljavanje grčkih tijela s rezultatom arbitražnog postupka i na usporedbi tužiteljeve situacije s onom lokalnog tijela. Naime, tužitelj je detaljno iznio razloge zbog kojih smatra da je, s jedne strane, arbitražna presuda utjecala na njegovu ekonomsku situaciju u dijelu u kojem mu nalaže da intervenijentu obračuna isporuku električne energije ispod njezinih troškova proizvodnje i da su ga, s druge strane, pobijani akti kojima su njegove pritužbe odbijene spriječili da iznese svoja očitovanja tijekom službenog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a. S obzirom na tu argumentaciju, iz sudske prakse navedene u točkama 74. i 75. ove presude proizlazi da eventualno poništenje, među ostalim, druge pobijane odluke zbog toga što je Komisija bila suočena s ozbiljnim sumnjama ili poteškoćama u pogledu postojanja državne potpore može donijeti korist tužitelju upravo zato što se njime Komisiju obvezuje da pokrene službeni istražni postupak u okviru kojeg bi se on mogao pozvati na postupovna jamstva koja su mu dodijeljena člankom 108. stavkom 2. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 52.).
- 90 U tom pogledu ne može se prihvatiti argument Komisije i intervenijenta prema kojem se obvezujući pravni učinci koji su na štetu tužitelja ne mogu pripisati drugoj pobijanoj odluci, nego arbitražnoj presudi, s obzirom na to da se navedenom odlukom odbija tužiteljev zahtjev da se rezultat arbitražnog postupka kvalificira kao mjera potpore i da tužitelj upravo prigovara Komisiji da je nezakonito propustila u toj odluci istražiti je li predmetna tarifa sadržavala dodjelu prednosti (vidjeti točku 78. presude). Ta ocjena nije dovedena u pitanje činjenicom da je tužitelj dobrovoljno podvrgnuo spor s intervenijentom arbitraži, s obzirom na to da taj korak nužno ne podrazumijeva njegov prethodni pristanak na njezin ishod, kao što je, uostalom, dokazano činjenicom da je bezuspješno osporavao navedenu presudu pred Efeteiom Athinon (Žalbeni sud u Ateni).

- 91 Komisija se ne može osnovano pozivati ni na povredu pravnog načela prema kojem se nitko ne može pozivati na vlastito protupravno ponašanje. Taj je argument samo druga varijanta onog namijenjenog miješanju tužiteljeva položaja s položajem Grčke Države i pripisivanju njemu eventualnog zadovoljavanja grčkih tijela s ishodom arbitražnog postupka, tako da se također ne može prihvatiti. Zbog istih razloga treba odbiti intervenijentov argument prema kojem se tužitelj pogrešno i zlorabno poziva na navodni „privatni (financijski) interes”, koji nije zaštićen pravom o državnim potporama jer se njegovi interesi preklapaju s interesima Grčke Države koja ga nadzire.
- 92 Slijedom toga, valja zaključiti da tužitelj ima pravni interes za vođenje postupka protiv druge pobijane odluke.
- 93 Kao treće, što se tiče tužiteljeve aktivne procesne legitimacije na temelju članka 263. četvrtog stavka UFEU-a, valja podsjetiti na to da Komisija, koju podupire intervenijent, osporava kako izravni tako i osobni utjecaj druge pobijane odluke na tužitelja, u smislu te odredbe, osobito zato što tužitelj nije ni „zainteresirana strana” ni poduzetnik koji je konkurent intervenijenta, na čiji bi tržišni položaj mogla bitno utjecati navodna potpora.
- 94 Međutim, zbog razloga navedenih u točkama 79. do 84. ove presude, najprije valja odbiti argumentaciju Komisije i intervenijenta kojom se dovodi u pitanje tužiteljev status zainteresirane strane ili odnosne stranke. Stoga valja smatrati da je tužitelj takva zainteresirana strana radi utvrđivanja njegove aktivne procesne legitimacije.
- 95 Naime, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, kako bi se priznala dopuštenost tužbe protiv odluke donesene na temelju članka 4. stavaka 2. ili 3. Uredbe 2015/1589, dovoljno je da je tužitelj „zainteresirana strana” koja svojom tužbom želi zaštititi svoja postupovna prava na koja bi imala pravo nakon pokretanja službenog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a. Konkretnije, u okviru tužbe protiv takve odluke, njezina zakonitost ovisi o ispitivanju pitanja postoje li ozbiljne poteškoće prilikom utvrđivanja postojanja potpore ili sumnje u spojivost takve potpore s unutarnjim tržištem koje moraju dovesti do pokretanja službenog istražnog postupka u kojem mogu sudjelovati zainteresirane strane iz članka 1. točke (h) navedene uredbe. Posljedično, takva se odluka izravno i osobno odnosi na svaku zainteresiranu stranu u smislu te odredbe zato što, kao korisnik postupovnih jamstava predviđenih člankom 108. stavkom 2. UFEU-a i člankom 6. stavkom 1. te uredbe, ona može ishoditi njezino poštovanje samo ako ima mogućnost pobijanja te odluke pred sudom Unije. Stoga je, na temelju te sudske prakse, posebno svojstvo zainteresirane strane u smislu članka 1. točke (h) te uredbe, koje je povezano s posebnim predmetom tužbe, dovoljno da se u skladu s člankom 263. četvrtim stavkom UFEU-a individualizira tužitelj koji osporava odluku donesenu na temelju članka 4. stavaka 2. ili 3. te uredbe (vidjeti u tom smislu i analogno presude od 24. svibnja 2011., Komisija/Kronoply i Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, t. 47. i 48. i navedenu sudsku praksu i od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 41.).
- 96 Kada su, kao u ovom slučaju, ti uvjeti ispunjeni, nije dakle potrebno ispitati vrlo sporno pitanje može li se tužitelj smatrati intervenijentovim konkurentom kako bi mu se priznala aktivna procesna legitimacija u smislu članka 263. četvrtog stavka UFEU-a. Naime, samo u slučaju da tužitelj dovodi u pitanje osnovanost sporne odluke kao takve sama činjenica da se može smatrati „odnosnom strankom” u smislu članka 108. stavka 2. UFEU-a ne može biti dovoljna kako bi se dopustila tužba i stoga mora dokazati da ima poseban status u smislu presude od 15. srpnja 1963., Plaumann/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, t. 223.), a osobito da na njegov

položaj na tržištu bitno utječe potpora koja je predmet te odluke (vidjeti u tom smislu presudu od 13. prosinca 2005., Komisija/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, C-78/03 P, EU:C:2005:761, t. 37.).

- 97 Sudska praksa također je pojasnila da, kada tužitelj zahtijeva poništenje odluke donesene na temelju članka 4. stavaka 2. ili 3. Uredbe 2015/1589, on u biti dovodi u pitanje činjenicu da je ta odluka donesena a da ta institucija pritom nije pokrenula službeni istražni postupak, čime se povređuju njegova postupovna prava. U prilog takvoj tužbi tužitelj se može pozvati na bilo koji tužbeni razlog kojim se može dokazati da je ocjena podataka i dokaza kojima je Komisija raspolagala ili mogla raspolagati tijekom faze prethodnog ispitivanja morala izazvati ozbiljne poteškoće prilikom utvrđivanja postojanja državne potpore ili sumnje u spojivost takve potpore s unutarnjim tržištem a da to nema za posljedicu preoblikovanje predmeta tužbe ili izmjenu uvjeta njezine dopuštenosti. Naprotiv, prema toj sudskoj praksi, postojanje takvih sumnji upravo je dokaz koji treba podnijeti kako bi se dokazalo da je Komisija bila dužna pokrenuti službeni istražni postupak iz članka 108. stavka 2. UFEU-a i članka 6. stavka 1. Uredbe 2015/1589 (vidjeti u tom smislu i analogno presude od 24. svibnja 2011., Komisija/Kronoply i Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, t. 59. i navedenu sudsku praksu; od 3. rujna 2020., Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i dr./Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, t. 81. i od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljeni, EU:T:2019:437, t. 45. i 46.).
- 98 Stoga, što se tiče tužbe kojom se osporava zakonitost odluke donesene na temelju članka 4. stavaka 2. ili 3. Uredbe 2015/1589 bez pokretanja službenog postupka, u načelu valja ispitati sve prigovore i argumente koje je tužitelj istaknuo u okviru tužbenih razloga kako bi se ocijenilo mogu li oni utvrditi ozbiljne poteškoće ili sumnje u prisutnosti kojih je Komisija morala pokrenuti navedeni postupak (vidjeti u tom smislu presudu od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljeni, EU:T:2019:437, t. 45., 46. i 49. i navedenu sudsku praksu).
- 99 U ovom slučaju Komisija osporava da je cilj ove tužbe samo istaknuti sumnje i zaštititi tužiteljeva postupovna jamstva u okviru službenog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a. Ona u biti pojašnjava da je cilj tužbenih razloga za poništenje na koje se poziva u prilog toj tužbi zapravo dovesti u pitanje osnovanost druge pobijane odluke, tako da je tužitelj morao dokazati svoju aktivnu procesnu legitimaciju u smislu presude od 15. srpnja 1963., Plaumann/Komisija (25/62, EU:C:1963:17, str. 223.), a osobito bitan utjecaj na svoj tržišni položaj kao konkurentnog poduzetnika.
- 100 Doduše, za razliku od tužbi u predmetima T-639/14 RENV i T-352/15, tužba u predmetu T-740/17 ne sadržava odvojeni uvodni dio koji prethodi tužbenim razlozima za poništenje u kojem se navodi predmet ove tužbe, a u kojem se poziva na postojanje „sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća”. Ipak, točke 35. i 36. te tužbe upućuju na sudsku praksu koja se odnosi na pojam „ozbiljne poteškoće” u kontekstu dopuštenosti. Osim toga, drugi i četvrti do sedmog tužbenog razloga za poništenje sadržavaju slična izričita upućivanja kojima se pojašnjava da su namijenjeni dokazivanju postojanja „[ozbiljnih] sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća” koje su Komisiju morale navesti na pokretanje službenog istražnog postupka (vidjeti točke 65., 91., 116., 129., 143., 148., 163., 187., 205. i 225. te tužbe). Činjenica da slično pojašnjenje nije u prikazu prvog i trećeg tužbenog razloga ne pobija tu ocjenu jer su ti tužbeni razlozi, tj. navodno nepoštovanje, s jedne strane, zahtjeva koji proizlaze iz presude od 31. svibnja 2017., DEI/Komisija (C-228/16 P, EU:C:2017:409) i, s druge strane, obveze obrazlaganja te pomnog i potpunog ispitivanja

predmetnog slučaja, u biti formalne i postupovne naravi te su upravo povezani s Komisijinom obvezom da obrazloži nepostojanje sumnji u pogledu postojanja državne potpore ili ozbiljnih poteškoća prilikom istrage predmeta.

- 101 S obzirom na prethodna razmatranja, valja zaključiti da je ova tužba dopuštena u dijelu u kojem se njome žele zaštititi tužiteljeva postupovna jamstva koja bi on kao zainteresirana strana imao u slučaju pokretanja službenog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a.
- 102 U tom pogledu treba smatrati da istaknuti tužbeni razlozi za poništenje imaju za cilj isticati postojanje sumnji u smislu članka 4. stavaka 3. i 4. Uredbe 2015/1589 ili ozbiljnih poteškoća u smislu sudske prakse (vidjeti u tom smislu presude od 12. veljače 2008., BUPA i dr./Komisija, T-289/03, EU:T:2008:29, t. 328. i od 9. rujna 2020., Kerkosand/Komisija, T-745/17, EU:T:2020:400, t. 106.) koje su Komisiju morale navesti na pokretanje službenog istražnog postupka. U tom kontekstu, uzimajući u obzir sudsku praksu navedenu u točki 97. ove presude, nije važno to što su neki od tih tužbenih razloga oblikovani u pogledu (očite) povrede pravnog pravila ili sadržavaju prigovore kojima se želi utvrditi (očita) pogreška u ocjeni, s obzirom na to da priznavanje takve povrede ili takve pogreške nužno podrazumijeva postojanje ozbiljnih sumnji ili poteškoća (vidjeti u tom smislu presudu od 22. rujna 2011., Belgija/Deutsche Post i DHL International, C-148/09 P, EU:C:2011:603, t. 58. do 66.).
- 103 Slijedom toga, valja zaključiti da tužitelj ima aktivnu procesnu legitimaciju na temelju članka 263. četvrtog stavka UFEU-a i da tužbu treba proglasiti dopuštenom a da nije potrebno ispitati je li druga pobijana odluka „regulatorni akt”.

2. Meritum

a) Tužbeni razlozi za poništenje i doseg nadzora materijalne zakonitosti

- 104 U prilog ovoj tužbi tužitelj ističe sedam tužbenih razloga za poništenje.
- 105 U okviru prvog tužbenog razloga tužitelj prigovara Komisiji da je pogrešno protumačila presudu od 31. svibnja 2017., DEI/Komisija (C-228/16 P, EU:C:2017:409).
- 106 U okviru drugog tužbenog razloga tužitelj prigovara Komisiji da je pogrešno ispunila obveze koje ima na temelju članka 24. stavka 2. Uredbe 2015/1589 i, osobito, da je povrijedila njegovo pravo na saslušanje kako je zajamčeno člankom 41. stavkom 2. točkom (a) Povelje Europske unije o temeljnim pravima.
- 107 U okviru trećeg tužbenog razloga tužitelj navodi nedostatnost i proturječnost obrazloženja kao i povredu obveze ispitivanja relevantnih činjeničnih i pravnih elemenata kad je riječ o ocjeni prema kojoj, među ostalim, arbitražni sporazum definira „jasne i objektivne parametre”.
- 108 Četvrtim tužbenim razlogom tužitelj ističe „očitu” pogrešku koja se tiče prava prilikom primjene kriterija razumnog privatnog ulagača i tumačenja članka 107. stavka 1. i članka 108. stavka 2. UFEU-a time što je smatrao da je predmetna tarifa „logična posljedica” tih parametara.

- 109 Petim tužbenim razlogom tužitelj ističe, s jedne strane, „očitu” pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja i primjene članaka 107. i 108. UFEU-a kojom je zahvaćena ocjena prema kojoj Komisija nije bila dužna provesti složene ekonomske procjene i, s druge strane, „očitu” pogrešku koja se tiče prava i očitu pogrešku u ocjeni činjenica jer je propustila ispitati odlučujuće elemente za utvrđivanje postojanja državne potpore.
- 110 Šestim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Komisija povrijedila članak 107. stavak 1. i članak 108. stavak 2. UFEU-a time što je počinila očite pogreške u ocjeni činjenica koje se odnose na primjenjivost kriterija razumnog privatnog ulagača u tržišnom gospodarstvu (prvi dio) i primjenu navedenog kriterija (drugi dio).
- 111 Sedmim tužbenim razlogom tužitelj prigovara Komisiji da je počinila očitu pogrešku u tumačenju i primjeni članka 107. stavka 1. UFEU-a, da je povrijedila svoju obvezu obrazlaganja i počinila očitu pogrešku u ocjeni činjenica time što nije postupila po njenoj prvoj pritužbi na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a uz obrazloženje da je postala bespredmetna nakon arbitražne presude.
- 112 Što se tiče dosega nadzora zakonitosti koji Opći sud mora provesti u tom pogledu, valja podsjetiti na to da članak 108. stavak 3. UFEU-a i članak 4. Uredbe 2015/1589 uspostavljaju fazu prethodnog ispitivanja prijavljenih mjera potpore. Nakon te faze Komisija utvrđuje ili da ta mjera nije potpora ili da ulazi u područje primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a. U potonjem slučaju navedena mjera ne mora pobuditi sumnje glede svoje spojivosti s unutarnjim tržištem ili ih pak može pobuditi (vidjeti u tom smislu presudu od 24. svibnja 2011., Komisija/Kronoply i Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, t. 43.).
- 113 Kada nakon faze prethodnog ispitivanja Komisija donese odluku kojom utvrdi da državna mjera nije potpora nespojiva s unutarnjim tržištem, ona implicitno odbija pokrenuti službeni istražni postupak. To se načelo primjenjuje također u slučaju u kojem je odluka donesena zato što Komisija smatra da je potpora spojiva s unutarnjim tržištem na temelju članka 4. stavka 3. Uredbe 2015/1589, te je nazvana „odluka o neospornosti”, i kada je mišljenja, kao u ovom slučaju, da mjera ne ulazi u područje primjene članka 107. stavka 1. UFEU-a i stoga nije potpora na temelju članka 4. stavka 2. te uredbe (vidjeti u tom smislu presude od 16. ožujka 2021., Komisija/Poljska, C-562/19 P, EU:C:2021:201, t. 50. i navedenu sudsku praksu i od 19. lipnja 2019., Ja zum Nürburgring/Komisija, T-373/15, EU:T:2019:432, t. 111. i navedenu sudsku praksu).
- 114 S druge strane, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, kada Komisija ne može steći uvjerenje, nakon prvog ispitivanja provedenog u okviru postupka iz članka 108. stavka 3. UFEU-a, da mjera državne potpore ili ne čini „potporu” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a ili je, ako se kvalificira kao potpora, spojiva s UFEU-om ili kad joj taj postupak nije omogućio prevladavanje ozbiljnih poteškoća nastalih prilikom ocjene spojivosti predmetne mjere, Komisija mora pokrenuti službeni istražni postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a i pritom nema marginu prosudbe. Ta obveza odgovara onoj iz članka 4. stavka 4. Uredbe 2015/1589, na temelju kojeg je Komisija dužna pokrenuti postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a ako predmetna mjera izaziva sumnje u pogledu njezine spojivosti s unutarnjim tržištem (vidjeti u tom smislu i analogno presudu od 22. prosinca 2008., British Aggregates/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, t. 113. i 185. i navedenu sudsku praksu; rješenje od 25. lipnja 2019., Fred Olsen/Naviera Armas, C-319/18 P, neobjavljeno, EU:C:2019:542, t. 30. i presudu od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 57.).

- 115 Pojam ozbiljnih poteškoća podudara se s pojmom sumnji (vidjeti u tom smislu presude od 12. veljače 2008., BUPA i dr./Komisija, T-289/03, EU:T:2008:29, t. 328. i od 9. rujna 2020., Kerkosand/Komisija, T-745/17, EU:T:2020:400, t. 106.) i objektivne je naravi. Postojanje takvih poteškoća treba ispitati ne samo u okolnostima donošenja Komisijine odluke donesene nakon prethodnog ispitivanja nego i u ocjenama na koje se ona oslonila. Iz toga proizlazi da zakonitost odluke o nespornosti, koja se temelji na članku 4. stavku 3. Uredbe 2015/1589, ovisi o tome je li ocjena informacija i elemenata kojima je raspolagala ili mogla raspolagati Komisija tijekom faze prethodnog ispitivanja prijavljene mjere objektivno morala pobuditi sumnje u spojivost te mjere s unutarnjim tržištem, s obzirom na to da bi zbog takvih sumnji trebalo pokrenuti službeni istražni postupak u kojem mogu sudjelovati zainteresirane strane iz članka 1. točke (h) navedene uredbe (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2020., Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i dr./Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, t. 79. i 80. i navedenu sudsku praksu i od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 58. i navedenu sudsku praksu).
- 116 Naime, sudska praksa je u tom pogledu također pojasnila da zakonitost takve odluke treba ocijeniti s obzirom na informacije kojima je Komisija mogla raspolagati u trenutku njezina donošenja, s obzirom na to da su informacije kojima je ona „mogla raspolagati” one koje su relevantne za ocjenu koju treba provesti i koje je mogla, na svoj zahtjev, dobiti tijekom faze prethodnog ispitivanja (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2017., Komisija/Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, t. 70. i 71.).
- 117 Teret dokazivanja postojanja ozbiljnih poteškoća ili sumnji jest na tužitelju i on taj dokaz može pružiti na temelju skupa indicija koje se podudaraju, među ostalim, isticanjem i dokazivanjem da je ispitivanje koje je Komisija provela tijekom postupka prethodnog ispitivanja nedostatno ili nepotpuno (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2020., Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i dr./Komisija, C-817/18 P, EU:C:2020:637, t. 82. i navedenu sudsku praksu i od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 59. i 60. i navedenu sudsku praksu).
- 118 S obzirom na pojmove ozbiljnih sumnji ili poteškoća u smislu sudske prakse navedene u točkama 112. do 116. ove presude, potrebno je zajedno ispitati treći, četvrti i peti tužbeni razlog, s obzirom na to da se njima osporava druga pobijana odluka zbog toga što se njome nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo na pritužbe tužitelja, čak i ako se njima tvrdi da je arbitražna presuda, u dijelu u kojem se njome utvrdila predmetna tarifa, dodijelila prednost u korist intervenijenta koja ne odgovara tržišnim uvjetima i zbog toga što se njome ipak odbilo pokrenuti službeni istražni postupak.

b) Treći, četvrti i peti tužbeni razlog

1) Pregled bitnih argumenata stranaka u okviru trećeg tužbenog razloga

- 119 U potporu trećem tužbenom razlogu, koji se temelji na nedostatnosti i proturječnosti obrazloženja kao i na povredi obveze ispitivanja relevantnih činjeničnih i pravnih elemenata, tužitelj u biti tvrdi da je Komisija u točki 48. druge pobijane odluke pogrešno protumačila sadržaj druge pritužbe koji se nije odnosio na pitanje čini li njegov izbor podvrgavanja arbitraži državnu potporu, nego na pitanje čini li predmetna tarifa nametnuta tom arbitražnom presudom takvu potporu. Međutim, s obzirom na to da ne postoje dostatno obrazloženje ocjene relevantnih pravnih i činjeničnih elemenata i razlozi za promjenu Komisijina pristupa u odnosu na onaj iz njezine Odluke

2010/460/EZ od 19. studenoga 2009. o državnim potporama C 38/A/04 (ex NN 58/04) i C 36/B/06 (ex NN 38/06) koje je Italija provela u korist društva Alcoa Trasformazioni (objavljena pod brojem C(2009) 8112) (SL 2010., L 227, str. 62., u daljnjem tekstu: Odluka Alcoa), druga pobijana odluka ima nedostatno i proturječno obrazloženje. Prema tužiteljevom mišljenju, budući da nije provjerila osnovanost načina izračuna i iznosa predmetne tarife te je samo zaključila da je djelovao kao razuman privatni ulagač, uzimajući u obzir parametre koji su ga doveli do toga da se podvrgne arbitraži, Komisija je znatno odstupila od svojeg pristupa iz uvodne izjave 154. Odluke Alcoa a da pritom nije posebno obrazložila tu promjenu.

- 120 Prema tužiteljevom mišljenju, u točki 43. druge pobijane odluke pogrešno se navodi da se arbitražnim sporazumom, na temelju kojeg je arbitražni sud trebao „ažurirati” i „prilagoditi” nacrt ugovora o opskrbi električnom energijom i tako dovesti do primjenjivih tarifnih uvjeta, utvrđuju „jasni i objektivni parametri”, čak i ako bi dostatno obrazloženje pretpostavljalo pažljivu i ozbiljnu ocjenu navedenih parametara. Primjećuje da se u točki 42. navedene odluke samo upućuje na „temeljna načela određivanja cijena električne energije za visokonaponske kupce” i na činjenicu da je, prema arbitražnom sporazumu, arbitražna presuda trebala zajamčiti da tarifni uvjeti odgovaraju ne samo obilježjima intervenijentove potrošnje nego i pokrivaju „barem” njegove troškove. Oспорava „jasnu i objektivnu” narav tih parametara, osobito s obzirom na potrebu određivanja tarifnih uvjeta putem aritmetičkih izračuna i na neodređenu narav izraza „barem”. Čak i pod pretpostavkom da tumačenje navedenih kriterija nije dvosmisleno, način na koji se trebaju kombinirati ostaje potpuno nejasan i subjektivan. Osim toga, tužitelj ističe da su u arbitražnom sporazumu on i intervenijent izrazili svoje neslaganje oko pitanja treba li arbitražni sud uzeti u obzir presudu br. 8/2010 i treba li „ažurirati”, „prilagoditi” ili „utvrditi” tarifne uvjete za razdoblje prije ili nakon 6. lipnja 2011. Stoga se arbitražni sud, daleko od toga da je raspolagao „jasnim i objektivnim parametrima”, oslonio na akte čije je tumačenje ostavljalo veliku nesigurnost i marginu prosudbe. Međutim, Komisija nije provela pažljivu analizu tih parametara ni dovoljno objasnila svoju analizu prema kojoj su oni bili „jasni i objektivni”. *A fortiori*, nedovoljno je obrazložena tvrdnja prema kojoj navedeni „jasni i objektivni parametri [...] ograničavaju diskrecijsku ovlast ostavljenu arbitražnom sudu” (točke 39. i 42. druge pobijane odluke). Komisija nije pojasnila ni je li to „ograničenje” neposredna posljedica tih parametara ni da oni isključuju postojanje diskrecijske ovlasti arbitražnog suda ni u čemu je ta ovlast ograničena.
- 121 Prema tužiteljevom mišljenju, tvrdnja iznesena u točki 45. druge pobijane odluke, prema kojoj je predmetna tarifa „logična posljedica” predmetnih parametara, uopće nije obrazložena. Navodi da takva tvrdnja osobito nije u skladu s analizom prema kojoj je postupao kao razuman privatni ulagač time što se podvrgnuo arbitraži. Smatra da se odluka o podvrgavanju arbitraži ne može smatrati razumnom ako je njezin rezultat unaprijed proglašen nepovoljnim za onoga koji je donio tu odluku, odnosno, u ovom slučaju, određivanje tarife koja ne pokriva njegove troškove. Druga pobijana odluka stoga sadržava očitu proturječnost u obrazloženju zbog koje se još više nameće Komisijina obveza da meritorno ispita pitanje čini li predmetna tarifa državnu potporu.
- 122 Komisija, koju podupire intervenijent, odgovara da je cilj većine tužiteljevih argumenata dovesti u pitanje osnovanost rasuđivanja iznesenog u drugoj pobijanoj odluci te su oni stoga bespredmetni i treba ih odbiti. Prema njezinu mišljenju, tužitelj pogrešno tumači Odluku Alcoa, u kojoj ona nije usvojila metodu „vremenski ponderiranih prosječnih cijena” kao metodu koja je općenito primjenjiva za utvrđivanje tržišne cijene opskrbe električnom energijom. Tvrdi da, čak i ako nije bila dužna uskladiti obrazloženje izneseno u točkama 23. do 49. druge pobijane odluke s Odlukom Alcoa, to je ovdje slučaj. Tužiteljeva argumentacija kojom nastoji osporiti, među ostalim, jasnoću i objektivnost predmetnih parametara ne odnosi se na nedostatak u obrazloženju, već izražava tužiteljevo neslaganje s obrazloženjem druge pobijane odluke. U svakom slučaju, obrazloženje te

odluke omogućilo je tužitelju da ospori njezinu osnovanost, a Općem sudu da provede svoj nadzor. Naime, u točkama 26. do 38. te odluke detaljno su izloženi razlozi zbog kojih je tužiteljeva odluka o pribjegavanju arbitraži bila razumna za privatnog ulagača.

2) Pregled bitnih argumenata stranaka u okviru četvrtog tužbenog razloga te prvog i drugog dijela petog tužbenog razloga

- 123 Četvrtim tužbenim razlogom tužitelj prigovara Komisiji da je počinila pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja i primjene kriterija razumnog privatnog ulagača, članka 107. stavka 1. i članka 108. stavka 2. UFEU-a kao i očite pogreške u ocjeni činjenica time što je zaključila da je predmetna tarifa, kako je određena arbitražnom presudom, „logična posljedica parametara koji su pravilno definirani u arbitražnom sporazumu”.
- 124 Prema tužiteljevu mišljenju, ni točka 42. druge pobijane odluke, ni arbitražni sporazum, ni odluke br. 692/2011 i br. 798/2011 RAE-a ne preciziraju „jasne i objektivne parametre” kojima se ograničava diskrecijska ovlast arbitara ili elemente koji omogućuju određivanje bilo obilježja intervenijentove potrošnje, uključujući i način izračuna troškova opskrbe koje je on snosio u vezi s tim značajkama, bilo njegovih troškova i sati viših ili nižih cijena, a još manje izračun svih elemenata koji čine ukupne stvarne troškove koje je on snosio u okviru te opskrbe, kako bi se zaključilo da je predmetna tarifa bila „logična posljedica” tih obilježja. On osobito ističe da Komisija ne objašnjava razloge zbog kojih bi ta tarifa mogla proizaći iz „temeljnih načela određivanja cijena”, iako metoda i podaci koji se koriste za njezin izračun prekoračuju okvir Odluke br. 692/2011 u kojoj se uzimaju u obzir samo troškovi proizvodnje električne energije dobivene iz lignita, koji su pogrešno izračunani, bez uključivanja troškova koji proizlaze iz opskrbe električnom energijom na obveznom veleprodajnom tržištu. Pojašnjava da je Komisiji podnio izračun tarife koja proizlazi iz njegovih stvarnih troškova, tj. 72,42, 80,55 i 77,33 eura/MWh za 2011., 2012. i 2013. godinu. Isto tako, za te godine, izračun proveden bilo prema metodi koju je primijenila većina arbitražnog suda, tj. na temelju troškova proizvodnje lignita (62,06, 61,74 i 71,37 eura/MWh), bilo prema metodi vremenski ponderirane prosječne cijene koja proizlazi iz obveznog veleprodajnog tržišta (69,10, 72,77 i 75,13 eura/MWh), za koju smatra da je najprikladnija, doveo bi do znatno viših cijena da su korištene točne informacije o njegovim troškovima.
- 125 Tužitelj iz toga zaključuje da je Komisija počinila pogrešku koja se tiče prava i očitu pogrešku u ocjeni te da se stoga prilikom svoje ocjene morala susresti s ozbiljnim poteškoćama i pokrenuti službeni istražni postupak na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a.
- 126 U okviru prvog i drugog dijela petog tužbenog razloga tužitelj u biti prigovara Komisiji da je povrijedila kriterij privatnog ulagača time što nije zamijenila arbitražni sud i izvršila složene ekonomske procjene u svrhu primjene navedenog kriterija i provjere je li predmetna tarifa odgovarala normalnim tržišnim uvjetima.
- 127 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je počinila „očitu” pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja i primjene članaka 107. i 108. UFEU-a time što je smatrala da nije dužna provesti složene ekonomske procjene kako bi utvrdila čini li predmetna tarifa dodjelu državne potpore. Smatra da je Komisija pogrešno smatrala da nije dužna provjeriti je li navedena tarifa „u skladu s tržišnim uvjetima”, osobito pokriva li njegove troškove, i da u svrhu te ocjene nije mogla zamijeniti arbitražni sud.

- 128 Naime, Komisija je počinila „očitu“ pogrešku koja se tiče prava time što je smatrala da ne može „*a posteriori* zamijeniti“, poput suda posljednjeg stupnja, ocjenu arbitražnog suda u pogledu izračuna predmetne tarife. U drugoj pobijanoj odluci priznala je da je arbitražni sud pravosudno tijelo a da pritom nije ponovila pogrešnu tvrdnju iz spornog dopisa prema kojoj arbitražna presuda nije pripisiva Grčkoj Državi. Ta je ocjena potvrđena osobito činjenicom da se arbitražni sud pri RAE-u, na temelju članka 37. Zakona br. 4001/2011, mora smatrati državnim sudom u smislu članka 267. UFEU-a. Ta je pogreška tim očitija s obzirom na druga moguća pravna sredstva, tj. obraćanje redovnim sudovima ili pokušaj postizanja nagodbe. Naime, tužitelj smatra da se Komisija u svakom od tih slučajeva nije mogla ograničiti na ispitivanje toga je li on djelovao kao privatni ulagač odabirom nekog od tih sredstava, nego je morala ispitati ishod izabranog postupka. Slijedom toga, smatra da je Komisija također trebala naići na ozbiljne poteškoće kad je riječ o pitanju je li predmetna tarifa pokrivala barem njegove troškove i bila u skladu s tržišnim uvjetima.
- 129 Što se tiče četvrtog tužbenog razloga, Komisija, koju podupire intervenijent, u biti odgovara da je pravilno utvrdila da arbitražni sporazum sadržava jasne i objektivne parametre (točke 20. do 22. i 42. druge pobijane odluke). Ona osporava da se kriterij razumnog privatnog ulagača može poštovati samo ako bi parametri arbitražnog sporazuma bili konkretizirani u tolikoj mjeri da bi primjerena tarifa iz njih automatski proizlazila. Kad bi to bio slučaj, tužitelj i intervenijent ne bi imali nikakav razlog za pokretanje arbitraže, nego bi se mogli izravno suglasiti o navedenoj tarifi. Osim toga, potpuno je logično i predvidljivo da se pitanja postavljena arbitraži različito tumače. Stoga je u drugoj pobijanoj odluci pravilno zaključeno da je u arbitražnom sporazumu tužitelj prihvatio jasne i objektivne parametre čija je svrha bila odrediti potraživanu tarifu na isti način kao što bi to učinio privatni ulagač i da su navedeni parametri imali za logičnu posljedicu određivanje cijene o kojoj je riječ arbitražnom presudom. S obzirom na dugotrajni spor između tužitelja i intervenijenta koji je doveo do arbitraže na temelju tih parametara, Komisija stoga smatra da je bila pozvana ocijeniti je li tužitelj djelovao kao razuman privatni ulagač, tj. kao privatni prodavatelj ili vjerovnik (točke 34. i 36. do 38. druge pobijane odluke), kako bi zaključila da ne postoji prednost u korist intervenijenta zbog usklađenosti predmetne tarife s normalnim tržišnim uvjetima.
- 130 Tužitelj se ograničio na to da od nje zatraži da ponovno izračuna predmetnu tarifu na temelju elemenata i metoda koje sam smatra točnima, zbog čega bi kriterij privatnog ulagača izgubio smisao. Međutim, budući da je tužitelj dobrovoljno prihvatio, poput privatnog ulagača, podvrgavanje arbitraži i potpisao arbitražni sporazum koji sadržava predmetne parametre, ishod navedene arbitraže, tj. predmetna tarifa, može biti samo u skladu s tržišnim uvjetima jer logično proizlazi iz parametara arbitražnog sporazuma. Zapravo, tužitelj ne traži primjenu prava o državnim potporama, nego preispitivanje predmeta koji je bio pred arbitražnim sudom, čak i ako nije uspio na isti način kao i privatni ulagač koji se nalazi u istoj situaciji. Komisija stoga tvrdi da je pravilno primijenila kriterij razumnog privatnog ulagača i članak 107. stavak 1. i članak 108. stavak 2. UFEU-a time što je smatrala da su ishod arbitraže i stoga predmetna tarifa bili u skladu s tržišnim uvjetima kao logična posljedica jasnih i objektivnih parametara arbitražnog sporazuma.
- 131 Intervenijent u biti pojašnjava da je arbitražni sporazum plod tužiteljeve slobodne volje nakon dugih pregovora s intervenijentom i da su ga odobrili tužiteljeva pravna služba, upravni odbor i glavna skupština, tako da su njegovi prigovori zloporabni i protivni općem pravnom načelu prema kojem nitko ne može argument u svoju korist temeljiti na vlastitom propustu ili nezakonitosti (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*). On navodi da navedeni sporazum sadržava jasne i objektivne parametre kojima se na razuman način razgraničava kako opseg ovlasti arbitražnog suda tako i smjernice na kojima se treba temeljiti arbitražna presuda te upućuje na

Odluku br. 692/2011 RAE-a kojom se u potpunosti, iscrpno i obvezujuće definiraju temeljna načela određivanja cijena a da tužitelj protiv nje nije podnio tužbu pred grčkim sudovima. Tvrdi da su Komisija i Helenska Republika odobrile sadržaj te odluke kao temelj za određivanje tarifa primjenjivih u uvjetima liberaliziranog tržišta električne energije te da je on unesen u Zakonik o opskrbi električnom energijom na temelju kojeg se tužitelj obvezao, u odnosu na EEA, pregovarati s njim. Osim toga, intervenijent tvrdi da je Odluka RAE-a br. 798/2011 *ad hoc* odluka o nacrtu ugovora o opskrbi električnom energijom između tužitelja i njega koja sadržava detaljne upute koje se odnose na uvjete odobrene u takvom ugovoru. Naposljetku, ističe da su se, u skladu s Odlukom br. 692/2011, tužitelj i on dogovorili da uvjeti opskrbe električnom energijom trebaju odgovarati njegovu profilu potrošnje i pokrivati barem tužiteljev trošak. On iz toga zaključuje da je arbitražni sporazum bio dovoljno jasan i objektivan kako bi se utvrdili obvezni parametri za određivanje cijene i uvjeta razumne opskrbe koje bi svaki razuman poduzetnik, u svojstvu prodavatelja ili kupca električne energije, zahtijevao kako bi se osigurala pravična ocjena arbitražnog suda. Konkretno, tužitelj ne može tvrditi da je predmetna tarifa bila niža od njegovih troškova s obzirom na to da je propustio podnijeti svoje troškovne elemente pred arbitražnim sudom, u okviru svojih pritužbi i tijekom postupka. U svakom slučaju, točno je da je predmetna tarifa bila niža od one koju je zahtijevao tužitelj, ali također viša od one koju je zahtijevao intervenijent, tako da obje stranke nisu uspjele u jednakoj mjeri. To je potkrijepljeno činjenicom da je, u okviru ugovora o opskrbi potpisanog za razdoblje od 1. srpnja 2016., tužitelj prihvatio još nižu tarifu u odnosu na onu određenu arbitražnom presudom, tj. u iznosu od 32 eura/MWh.

- 132 Što se tiče prvog i drugog dijela petog tužbenog razloga, Komisija u biti tvrdi da u drugoj pobijanoj odluci nije smatrala da nije bila dužna provesti složene ekonomske procjene.
- 133 Prema Komisijinu mišljenju, pravilo na temelju kojeg je trebala ocijeniti postojanje ekonomske prednosti bilo je kriterij razumnog privatnog ulagača. Budući da je tužitelj pristao podvrgnuti se arbitraži na isti način kako bi to učinio privatni ulagač u okolnostima ovog slučaja, ne postoji prednost u korist intervenijenta. U takvom bi slučaju ishod arbitraže, odnosno predmetna tarifa, bio isti za intervenijenta, čak i da je privatni ulagač djelovao umjesto tužitelja te bi nužno bio postignut u normalnim tržišnim uvjetima. S obzirom na argumentaciju iz točke 130. ove presude, Komisija smatra da je pravilno smatrala, s jedne strane, u točki 44. druge pobijane odluke, da nije bilo potrebno utvrditi je li predmetna tarifa bila u skladu s tržišnim uvjetima kako bi zaključila da intervenijent nije primio prednost i, s druge strane, u točki 45. navedene odluke, da nije potrebno ulaziti u sve pojedinosti izračuna navedene tarife. Prema njezinu mišljenju, činjenica da se tužitelj ponašao kao privatni ulagač u odnosu na intervenijenta nema nikakve veze s pitanjem je li arbitražni sud odredio predmetnu tarifu prema elementima i metodama koje tužitelj smatra točnima, s obzirom na to da se on može ne slagati s arbitražnom presudom, poput svakog drugog privatnog ulagača koji nije uspio. Proturječna je tužiteljeva tvrdnja da mu je tarifa „nametnuta” arbitražnom presudom iako je dobrovoljno kao privatna ugovorna stranka potpisao arbitražni sporazum na kojem se ta presuda temelji.
- 134 Komisija smatra da primjena kriterija privatnog ulagača ne pretpostavlja da tužitelj odlučuje pokrenuti arbitražu na temelju prethodne ekonomske studije kojom se uspoređuju ekonomska prednost koja je s njom povezana i ona koja je povezana s upotrebom drugih raspoloživih pravnih sredstava za rješavanje spora. Broj ekonomskih odluka uglavnom se temelji na kvalitativnim procjenama, kao što je u ovom slučaju nužnost brzog rješavanja spora, a ne na kvantitativnim procjenama iz ekonomske studije o budućoj profitabilnosti poduzeća nakon ulaganja u kapital. Kriterij privatnog ulagača zahtijeva takvu prethodnu studiju samo za transakcije i radnje čiju provedbu razumni privatni ulagač uobičajeno potražuje, što nije slučaj kod primjene arbitraže, kao što je to ovdje.

- 135 Prema Komisijinu mišljenju, s obzirom na poštovanje kriterija privatnog ulagača i, prema tome, nepostojanje prednosti u korist intervenijenta, ona nije imala nikakav razlog da naknadno zamijeni arbitražni sud. Nasuprot tomu, smatra da, kada odluka arbitražnog suda ili redovnog državnog suda podrazumijeva dodjelu državne potpore, ona je nadležna za donošenje negativne odluke koja ima prednost pred takvom odlukom. Osim toga, tužiteljeva argumentacija koja se odnosi na svojstvo arbitražnog suda i pripisivost arbitražne odluke Grčkoj Državi je bespredmetna s obzirom na to da se druga pobijana odluka temelji samo na nepostojanju prednosti. U svakom slučaju, pitanje može li se arbitražni sud smatrati državnim sudom u smislu članka 267. UFEU-a nema nikakve veze s postojanjem takve prednosti.
- 136 Prema Komisijinu mišljenju, prigovori da nije ispitala primjenjiv pravni okvir, organizaciju i funkcioniranje tržišta, važnost intervenijentova profila potrošnje, elemente troškova društva DEI i metodologiju primijenjenu za utvrđivanje njegovih troškova kao i prigovor arbitražnom sudu da je pogrešno izračunao predmetnu tarifu isključivo su usmjereni protiv arbitražne presude a da pritom ne dokazuju da tužitelj nije djelovao kao privatni ulagač. Međutim, druga pobijana odluka temelji se na primjeni kriterija privatnog ulagača kako bi se zaključilo da ne postoji prednost. U svakom slučaju, navedena odluka odražava ispitivanje relevantnih elemenata u tu svrhu uzimajući u obzir, kao prvo, regulatorni okvir tržišta električne energije u Grčkoj (točke 18., 20., 21., 29., 33., 37., 40. i 41. te bilješke br. 5, 6 i 13 do 18), kao drugo, intervenijentov profil potrošnje (točka 31. i bilješka br. 3), kao treće, tužiteljeve karakteristike kao proizvođača i dobavljača električne energije (točka 30. i bilješka br. 7) i, kao četvrto, opće okolnosti spora između tužitelja i intervenijenta (odjeljci 2.1. i 2.2. te točke 34. do 38. i 42.). Međutim, tužitelj nije doveo u pitanje ocjenu tih parametara u okviru primjene kriterija privatnog ulagača, nego samo predmetnu tarifu. Komisija iz toga zaključuje da je ispitala ishod arbitraže s obzirom na sve okolnosti ovog slučaja.
- 137 Intervenijent osporava pokušaj preoblikovanja Komisije i Općeg suda u tijela za nadzor arbitražne presude. Tužitelj nije dokazao da se nije ponašao kao privatni ulagač kad se odlučio podvrgnuti arbitraži, u skladu s uvjetima arbitražnog sporazuma, i tijekom arbitražnog postupka. Osim toga, navedenom se presudom utvrdila znatno viša tarifa od one koju je intervenijent smatrao pravednom i pravičnom. Međutim, budući da se na temelju grčkog prava arbitražna presuda smatra istovrijednom sudskoj odluci i da je izvršna, on je odustao od osporavanja arbitražne presude pred nadležnim sudovima.

3) Ocjena Općeg suda

i) Pregled relevantnih razmatranja iznesenih u drugoj pobijanoj odluci

- 138 Što se tiče primjene načela privatnog operatera (vidjeti presudu od 6. ožujka 2018., Komisija/FIH Holding i FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, t. 45. i navedenu sudsku praksu) i postojanja prednosti koja je predmet trećeg, četvrtog i petog tužbenog razloga, iz točaka 37. do 48. druge pobijane odluke proizlazi da je Komisija smatrala da bi, s obzirom na okolnosti spora između tužitelja i intervenijenta, njegovo dugo trajanje i malu vjerojatnost da bi tužitelj uspio pred redovnim sudovima u prihvatljivom vremenu, razumni operater u tržišnom gospodarstvu, u situaciji društva DEI, pribjegao arbitraži kako bi vratio barem dio neplaćenog duga i prihvatio da primjenjivu tarifu odredi arbitražni sud sastavljen od stručnjaka čija je ovlast ocjenjivanja ograničena parametrima usporedivima s onima koji su sadržani u arbitražnom sporazumu (točke 37. do 39. navedene odluke).

- 139 U tom pogledu Komisija je naglasila znanje i neovisnost stručnjaka (točke 40. i 41. druge pobijane odluke) kao i unaprijed definirane jasne i objektivne parametre koji uređuju određivanje predmetne tarife i ograničavaju izvršavanje diskrecijske ovlasti arbitara, odnosno načela određivanja cijena koja se primjenjuju na visokonaponske kupce na grčkom energetsom tržištu, na koja bi se RAE također oslonio kad bi morao regulatorno odrediti tarife za opskrbu električnom energijom, kao i nužnost uzimanja u obzir intervenijentova profila potrošnje te strukture tužiteljevih troškova (točka 42. navedene odluke).
- 140 Komisija je iz toga u biti zaključila da bi razuman privatni ulagač koji se nalazi u tužiteljevoj situaciji pristao na arbitražni sporazum koji ima takva obilježja, tako da su kriteriji navedenog sporazuma odgovarali tržišnim uvjetima i nisu mogli imati za učinak dodjelu prednosti intervenijentu (točka 43. druge pobijane odluke).
- 141 U točkama 44. do 48. druge pobijane odluke Komisija je pojasnila da u tim okolnostima nije bilo potrebno utvrditi je li točan iznos predmetne tarife koji proizlazi iz arbitražne presude u skladu s tržišnim uvjetima. Naime, rezultat arbitraže u skladu je s kriterijem privatnog ulagača ako su parametri dogovoreni za određivanje tarife unaprijed određeni na temelju objektivnih kriterija povezanih s tržištem, tako da bi takav ulagač prihvatio podvrgnuti se arbitraži u okolnostima ovog slučaja. Isto tako, nije nužno provesti složene ekonomske ocjene koje se odnose na točan izračun predmetne tarife zamjenjujući tako arbitražni sud s obzirom na to da je ta tarifa sukladna tržišnim uvjetima kao logična posljedica parametara koji su prethodno definirani u arbitražnom sporazumu. U tom pogledu, Komisija je podsjetila na to da je tužitelj potpisao taj kompromis a da pritom nije doveo u pitanje navedene parametre kao protivne tržišnim uvjetima. Osim toga, valja uzeti u obzir činjenicu da razuman privatni ulagač ne može utjecati na ishod arbitražnog postupka koji se provodi na temelju tih parametara, osim mogućnosti osporavanja navedene presude pred redovnim sudom. Osim toga, predmetna tarifa i dalje je viša od prosjeka tarifa električne energije koje se primjenjuju na metalurgijska poduzeća u Europi u 2013.
- 142 S obzirom na treći i četvrti tužbeni razlog kao i prvi i drugi dio petog tužbenog razloga, valja ocijeniti je li Komisija osnovano, s jedne strane, samo primijenila načelo privatnog operatera na tužiteljevu odluku da se podvrgne arbitraži sklapanjem arbitražnog sporazuma i, s druge strane, odbila provesti nadzor je li utvrđivanjem predmetne tarife arbitražna presuda sadržavala dodjelu prednosti intervenijentu koja ne odgovara normalnim tržišnim uvjetima, bez ozbiljnih sumnji ili poteškoća prilikom ocjene postajanja državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. U tu svrhu najprije valja podsjetiti na način na koji su nadležnosti i obveze između Komisije i nacionalnih sudova u tom pogledu podijeljene, uzimajući u obzir eventualnu potrebu da se arbitražni sud izjednači s takvim sudom.

ii) Podjela nadležnosti i obveza između Komisije i nacionalnih sudova

- 143 Provedba sustava nadzora državnih potpora je, s jedne strane, na Komisiji i, s druge strane, na nacionalnim sudovima koji imaju komplementarne, ali različite uloge. Iako nacionalni sudovi nisu nadležni za odlučivanje o spojivosti državne potpore s unutarnjim tržištem s obzirom na to da je taj nadzor u isključivoj nadležnosti Komisije, oni do Komisijine konačne odluke osiguravaju zaštitu prava pojedinaca u slučaju povrede obveze prethodne prijave Komisiji iz članka 108. stavka 3. UFEU-a. U tu svrhu pred nacionalnim sudovima mogu se voditi sporovi koji ih obvezuju da tumače i primjenjuju pojam „državne potpore” iz članka 107. stavka 1. UFEU-a, osobito radi određivanja je li neka mjera koja je uvedena, a da se pritom nije vodilo računa o postupku prethodne kontrole iz članka 108. stavka 3. UFEU-a, trebala biti podvrgnuta tom postupku ili ne (vidjeti u tom smislu presude od 15. rujna 2016., PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, t. 30. do 32.; od

26. listopada 2016., DEI i Komisija/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, t. 95. do 98. i navedenu sudsku praksu i od 23. siječnja 2019., Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, t. 54. i 55. i navedenu sudsku praksu).

- 144 Ako nacionalni sudovi utvrde da je o predmetnoj mjeri stvarno trebalo obavijestiti Komisiju, moraju provjeriti je li predmetna država članica postupila u skladu s tom obvezom i, ako to nije slučaj, proglasiti tu mjeru nezakonitom. Naime, na nacionalnim sudovima je da u skladu sa svojim nacionalnim pravom uzmu u obzir sve posljedice povrede članka 108. stavka 3. UFEU-a, kako u vezi s valjanošću akata o provođenju mjera potpore tako i u vezi s povratom financijskih potpora dodijeljenih protivno toj odredbi (vidjeti u tom smislu presudu od 26. listopada 2016., DEI i Komisija/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, t. 99. i 100. i navedenu sudsku praksu).
- 145 Nadalje, provedba propisa u području državnih potpora počiva na obvezi lojalne suradnje između nacionalnih sudova, s jedne strane, i Komisije i sudova Unije, s druge strane, te u okviru te suradnje svatko postupa ovisno o ulozi koju mu daje UFEU. U okviru te suradnje nacionalni sudovi moraju poduzeti sve opće i posebne mjere koje su prikladne jamčiti ispunjavanje obveza koje proizlaze iz prava Unije i suzdržati se od onih koje bi mogle dovesti u opasnost ostvarenje ciljeva Ugovora, kao što i proizlazi iz članka 4. stavka 3. UFEU-a. Tako se nacionalni sudovi osobito moraju suzdržati od donošenja odluka koje su u suprotnosti s Komisijinom odlukom (vidjeti u tom smislu presude od 15. rujna 2016., PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, t. 33. i od 26. listopada 2016., DEI i Komisija/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, t. 105. i navedenu sudsku praksu).
- 146 Iz toga proizlazi da na temelju izravnog učinka članka 108. stavka 3. treće rečenice UFEU-a u vezi s pojmom potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a nacionalni sudovi, uz Komisiju koja djeluje pod nadzorom suda Unije, imaju dodatnu ulogu u cilju učinkovite provedbe prava državnih potpora, među ostalim, jamčeći da ga poštuju nacionalna tijela.
- 147 Suprotno tomu, nacionalni sudovi sami mogu povrijediti obveze koje imaju na temelju članka 107. stavka 1. i članka 108. stavka 3. UFEU-a te time omogućiti ili nastaviti dodjelu nezakonite potpore ili postati instrument u tu svrhu. Tako je Sud smatrao da nacionalni sud koji odlučuje o privremenoj pravnoj zaštiti može povrijediti obvezu obavješćivanja i zabranu provedbe potpore, na temelju članka 108. stavka 3. treće rečenice UFEU-a, privremeno i *ex nunc* suspendirajući učinke raskida dugotrajnog ugovora o opskrbi električnom energijom po povlaštenoj stopi (vidjeti u tom smislu presudu od 26. listopada 2016., DEI i Komisija/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, t. 107. i 108.). Isto tako, ako nacionalni sud nastavi dodjelu nezakonite potpore, odnosno omogućiti njezinu provedbu bez obzira na postojanje Komisijine konačne odluke kojom je ta potpora proglašena nespojivom s unutarnjim tržištem, treba odbiti, na temelju načela nadređenosti, primjenu pravila kojim se utvrđuje načelo pravomoćnosti predmetne sudske odluke (vidjeti u tom smislu presude od 18. srpnja 2007., Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, t. 61. do 63.; od 11. studenoga 2015., Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, t. 41. do 45. i od 4. ožujka 2020., Buonotourist/Komisija, C-586/18 P, EU:C:2020:152, t. 94. i 95.).
- 148 Sud je u tom pogledu pojasnio da u situaciji u kojoj postoji odluka nacionalnog suda o državnoj mjeri koja prethodi odluci Komisije ta okolnost ne može Komisiju spriječiti da izvršava isključivu nadležnost koja joj je dodijeljena UFEU-om kad je riječ o ocjeni spojivosti mjera potpore s unutarnjim tržištem. Izvršavanje takve nadležnosti podrazumijeva da Komisija na temelju članka 108. UFEU-a može ispitati čini li mjera državnu potporu koja joj je trebala biti prijavljena, u skladu sa stavkom 3. tog članka, u situaciji u kojoj su tijela države članice smatrala da ta mjera ne

ispunjava uvjete iz članka 107. stavka 1. UFEU-a, uključujući kad su ta tijela u tom pogledu uskladila svoje ponašanje s ocjenom nacionalnog suda (vidjeti u tom smislu presudu od 4. ožujka 2020., Buonotourist/Komisija, C-586/18 P, EU:C:2020:152, t. 92. i 93.).

149 S obzirom na ta načela sudske prakse, valja ispitati treba li arbitražni sud kvalificirati tijekom koje je slično redovnom grčkom sudu čiju je ocjenu Komisija morala provjeriti kako bi se mogla otkloniti svaka sumnja ili ozbiljna poteškoća u pogledu pitanja sadržava li predmetna tarifa prednost u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a.

iii) Postojanje ekonomske prednosti u korist intervenijenta

– Državni karakter arbitražnog suda

150 Valja utvrditi da situacija kako je opisana u točki 148. ove presude odgovara situaciji u ovom slučaju, osim činjenice da je arbitražna presuda odluka koju je donio arbitražni sud, a ne redovni državni sud.

151 Naime, s jedne strane, u ovom slučaju arbitražnom presudom arbitražni sud donio je pravno obvezujuću odluku o određivanju predmetne tarife, koja je mogla donijeti prednost intervenijentu ako ne odgovara normalnim tržišnim uvjetima i stoga činiti državnu potporu koju Helenska Republika nije prijavila na temelju članka 108. stavka 3. UFEU-a. S druge strane, elementi koje je tužitelj podnio, a koje Komisija nije osporila, nego samo djelomično intervenijent, dokazuju da arbitražni sud, kako je uspostavljen pri RAE-u na temelju članka 37. Zakona br. 4001/2011, arbitražni postupak koji se pred njim odvija kao i njegove odluke imaju obilježja slična onima redovnih grčkih sudova, sporova koji se pred njima vode i njihovih odluka.

152 To osobito proizlazi iz sljedećih kriterija.

153 Kao prvo, arbitražni sudovi osnovani na temelju članka 37. Zakona br. 4001/2011 obavljaju sudsku funkciju istovjetnu onoj redovnih sudova, pa čak i zamjenjuju potonje jer ih pokretanje arbitražnog postupka lišava njihove nadležnosti.

154 Kao drugo, arbitri, odabrani s popisa utvrđenog odlukom predsjednika RAE-a, moraju dokazati svoju neovisnost i nepristranost prije svojeg imenovanja (članak 37. stavak 4. Zakona br. 4001/2011 i članak 6. stavci 1. i 2. Pravilnika o arbitraži RAE-a).

155 Kao treće, postupci pred arbitražnim sudovima uređeni su, među ostalim, odredbama Kodikas politikis dikonomiasa (grčki Zakonik o građanskom postupku) i dodatno Pravilnikom o arbitraži RAE-a (Odluka RAE-a br. 261/2012, dio I., preambula).

156 Kao četvrto, presude arbitražnih sudova pravno su obvezujuće i imaju snagu pravomoćno presuđene stvari (članak 14. stavak 8. Pravilnika o arbitraži RAE-a) i vrijede kao ovršne isprave u skladu s relevantnim odredbama grčkog Zakonika o građanskom postupku (vidjeti osobito članke 896. i 904.).

157 Kao peto, protiv presuda arbitražnih sudova može se podnijeti tužba pred redovnim sudom, kao što to dokazuje tužiteljeva tužba protiv arbitražne presude pred Efeteiom Athinon (Žalbeni sud u Ateni) (vidjeti točku 12. presude).

158 Iz toga slijedi da je tužitelj u dovoljnoj mjeri dokazao da arbitražni sudovi koji su osnovani i djeluju u skladu s člankom 37. Zakona br. 4001/2011 čine sastavni dio grčkog državnog pravosudnog sustava. Naime, čak i nakon izričitog i preciznog pitanja Općeg suda u tom pogledu na raspravi, Komisija se suzdržala od izjašnjavanja o tome može li se arbitražni sud zbog tih značajki izjednačiti s redovnim državnim sudom, nego je samo ponovila da je bilo dovoljno da se izjasni o nepostojanju prednosti u korist intervenijenta primjenom načela privatnog operatera na tužiteljevu odluku da se podvrgne arbitraži, što je učinila u drugoj pobijanoj odluci.

159 Međutim, suprotno onomu što je Komisija iznijela na raspravi, s obzirom na njegovu prirodu, kontekst u kojem se odvija njegova aktivnost, njegov cilj te pravila kojima podliježe, arbitražni sud, koji odlučuje na temelju arbitražnog postupka predviđenog zakonom i određuje tarifu električne energije pravno obvezujućom odlukom, protiv koje se može podnijeti pravni lijek pred nacionalnim sudovima, koja ima snagu pravomoćno presuđene stvari i koja vrijedi kao ovršni naslov, poput arbitražne presude (vidjeti točke 151. do 157. presude), mora se smatrati, kao i redovni grčki sud, tijelom koje izvršava ovlast koja proizlazi iz prerogativa javne vlasti.

– *Komisijina dužnost provjere dodjele prednosti u arbitražnoj presudi*

160 Točno je da iz sudske prakse proizlazi da se načelo privatnog operatera ne može primijeniti na arbitražnu presudu kao takvu s obzirom na činjenicu da se arbitražni sud mora izjednačiti s redovnim državnim sudom (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2019., *Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon*, C-332/18 P, EU:C:2019:1065, t. 133. i 134.) (vidjeti točke 150. do 159. presude). Ipak ostaje činjenica da je, na temelju svojih ovlasti i obveza navedenih u točki 148. ove presude, kako bi mogla otkloniti svaku sumnju u smislu članka 4. stavaka 3. i 4. Uredbe 2015/1589, Komisija bila dužna izvršiti nadzor nad time ispunjava li neprijavljena državna mjera, kao što je to predmetna tarifa utvrđena arbitražnom presudom, ali koju osporava podnositelj pritužbe, pojam državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, uključujući kriterij prednosti za koji tvrdi da ga je ipak primijenila u ovom slučaju.

161 Naime, na temelju svoje središnje i isključive odgovornosti da pod nadzorom suda Unije osigura poštovanje članka 107. UFEU-a i provedbu članka 108. UFEU-a, Komisija je dužna, među ostalim, provjeriti, ovisno o slučaju, uz pomoć stručnjaka, čini li državna mjera prednost koja ne odgovara normalnim tržišnim uvjetima (vidjeti u tom smislu presude od 16. rujna 2004., *Valmont/Komisija*, T-274/01, EU:T:2004:266, t. 72. i navedenu sudsku praksu; od 9. prosinca 2015., *Grèce i Ellinikos Chrysos/Komisija*, T-233/11 i T-262/11, EU:T:2015:948, t. 91. i od 16. ožujka 2016., *Frucona Košice/Komisija*, T-103/14, EU:T:2016:152, t. 164. do 179.).

162 Na temelju ustaljene sudske prakse, uvjet dodjele ekonomske prednosti ispunjavaju intervencije koje su bez obzira na svoj oblik takve da mogu staviti poduzetnike izravno ili neizravno u povoljniji položaj ili koje treba smatrati ekonomskom prednošću koju poduzetnik korisnik ne bi ostvario u normalnim tržišnim uvjetima. Suprotno tomu, to nije slučaj ako je poduzetnik korisnik mogao dobiti istu prednost kao ona koja mu je stavljena na raspolaganje putem državnih sredstava u okolnostima koje odgovaraju normalnim tržišnim uvjetima (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2016., *Club Hotel Loutraki i dr./Komisija*, C-131/15 P, EU:C:2016:989, t. 70. i 71. i navedenu sudsku praksu).

163 Osim toga, kada je Komisija pozvana ispitati mogu li se određene mjere kvalificirati kao državna potpora jer tijela javne vlasti nisu postupala na isti način kao privatni prodavatelj, ona mora provesti složenu ekonomsku ocjenu, u okviru čijeg nadzora sud Unije ne može zamijeniti Komisijinu ekonomsku ocjenu vlastitom (vidjeti u tom smislu presudu od 24. listopada 2013.,

Land Burgenland i dr./Komisija, C-214/12 P, C-215/12 P i C-223/12 P, EU:C:2013:682, t. 77. i 78. i navedenu sudsku praksu). Ta se ocjena primjenjuje *mutatis mutandis* na prodaju električne energije koju provodi poduzetnik pod državnim nadzorom, kao što je to tužitelj, koja može dati ekonomsku prednost kupcu koja nije u skladu s normalnim tržišnim uvjetima. Naime, isto kao što i prodaja javnog zemljišta po cijeni nižoj od tržišne može biti državna potpora (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2015., BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, t. 27. i navedenu sudsku praksu), tako i prodaja električne energije koju provodi takav poduzetnik po cijeni nižoj od tržišne može dati kupcu, u svojstvu korisnika, prednost koja u biti dovodi do smanjenja državnog proračuna zbog odricanja države od razlike između njezine tržišne vrijednosti i niže cijene koju je platio taj kupac.

– *Komisijina dužnost provedbe složenih ekonomskih i tehničkih ocjena radi utvrđivanja postojanja prednosti*

- 164 S obzirom na ta načela sudske prakse te argumente i prigovore koje je tužitelj istaknuo u svojim pritužbama, kako bi mogla otkloniti svaku sumnju u smislu članka 4. stavaka 3. i 4. Uredbe 2015/1589, Komisija nije imala pravo, s jedne strane, odustati od nadzora pitanja sadržava li arbitražna presuda dodjelu prednosti (vidjeti točke 160. do 163. presude) i, s druge strane, u tu svrhu provesti složene ekonomske ocjene, među ostalim, o usklađenosti predmetne tarife s normalnim tržišnim uvjetima. Osim toga, ona ne može izbjeći tu obvezu nadzora jer su se tužitelj i intervenijent nakon dugog spora dogovorili o arbitražnom sporazumu koji je sadržavao kriterije koji su bili namijenjeni određivanju navedene tarife i stoga su se podvrgnuli arbitražnom postupku čiji je ishod bio „logična posljedica” navedenog sporazuma.
- 165 Točno je, kao što to ističe Komisija, da u sudskoj praksi nije utvrđena opća Komisijina obveza da u svim slučajevima provede složenu analizu hipotetske tržišne cijene koju bi korisnik određene mjere u nedostatku nje platio kako bi se utvrdilo postojanje prednosti u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a. Stoga, u slučaju očitog postojanja prednosti koja proizlazi iz mehanizma povrata, putem parafiskalnog nameta, razlike između tarife za električnu energiju koja se uobičajeno naplaćuje poduzetnicima i povlaštene tarife, Sud je zahtijevao dokaz o postojanju posebnih okolnosti koje čine takvu analizu potrebnom (vidjeti u tom smislu rješenje od 21. siječnja 2016., Alcoa Trasformazioni/Komisija, C-604/14 P, neobjavljeno, EU:C:2016:54, t. 38. do 40., kojim se potvrđuje presuda od 16. listopada 2014., Alcoa Trasformazioni/Komisija, T-177/10, EU:T:2014:897, t. 82. do 84.).
- 166 Međutim, valja utvrditi da činjenice iz kojih proizlazi ovaj predmet nisu usporedive s onima u predmetu u kojem je donesena sudska praksa navedena u točki 165. ove presude, u kojem postojanje prednosti nije bilo dvojbeno. Naime, u ovom slučaju postojanje eventualne prednosti povezane s predmetnom tarifom bilo je ne samo vrlo kontroverzno među strankama nego i teško utvrditi, što potvrđuje detaljno i složeno obrazloženje većinskog i manjinskog dijela glasova navedeno u arbitražnoj presudi, pri čemu manjina osporava osnovanost ocjene većine arbitara upravo u pogledu točaka koje se osporavaju u okviru ovog spora. Komisija stoga nije mogla ni zaključiti da ne postoje posebne okolnosti u smislu te sudske prakse na temelju kojih bi mogla odustati od takve ocjene postojanja prednosti ni isključiti svaku sumnju u tom pogledu na temelju svoje ocjene iznesene u točkama 43. do 48. druge pobijane odluke. Konkretno, nije opravdano tvrditi da su kriteriji arbitražnog sporazuma, kako su tumačeni s obzirom na nejasne elemente navedene u odlukama br. 692/2011 i br. 798/2011 RAE-a, dovoljno precizno predodredili ishod arbitražnog postupka, tako da ga treba smatrati „logičnom posljedicom” navedenih kriterija i predvidljivim za tužitelja. Naprotiv, situacija s kojom se Komisija suočila prilikom druge tužiteljeve pritužbe usporediva je s onom pokretanja postupka pred redovnim

građanskim sudom radi tumačenja i pojašnjavanja odredbi ugovora građanskog prava čiji se doseg osporava između stranaka i u pogledu koje Komisija smatra da sama ima nadležnost za nadzor, kao što to pokazuju činjenice u predmetu usporednom s ovim sporom iz kojeg proizlazi presuda od 11. prosinca 2019., *Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon* (C-332/18 P, EU:C:2019:1065).

- 167 Naime, u ovom slučaju posebne okolnosti koje su morale navesti Komisiju da pomno, dovoljno i potpuno ispita (vidjeti sudsku praksu navedenu u točkama 116. i 117. ove presude) eventualnu dodjelu prednosti intervenijentu arbitražnom presudom i da u tu svrhu provede složene ekonomske i tehničke ocjene, prije nego što u tu svrhu otkloni svaku sumnju ili ozbiljnu poteškoću u pogledu neispunjavanja pojma državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, jesu sljedeće.
- 168 Kao prvo, arbitražni sporazum samo navodi da se intervenijent i tužitelj „sporazumijevaju da će pristupiti arbitraži iz članka 37. Zakona br. 4001/2011 kako bi, u skladu s temeljnim načelima za određivanje cijena za visokonaponske kupce, kako ih je utvrdio RAE u svojoj Odluci br. 692/[2011], ali i uzimajući u obzir [...] Odluku br. 798/[2011] i [...] presudu br. 8/2010 arbitražnog suda, RAE ažurirao i prilagodio uvjete za određivanje cijena iz nacрта ugovora [o opskrbi električnom energijom] od 5. listopada 2010. radi ispunjenja okvirnog sporazuma i kako bi u okviru tih odluka [...] izradio ugovorne uvjete opskrbe između stranaka koji se primjenjuju od 6. lipnja 2011., na način da ti uvjeti, s jedne strane, odgovaraju profilu potrošnje [intervenijenta] i, s druge strane, pokrivaju barem troškove [tužitelja].” Međutim, suprotno onomu što smatra Komisija, valja utvrditi da osobito kriteriji „profil potrošnje [intervenijenta]” i „troškovi [tužitelja]” ne omogućuju da se iz njih lako izvede primjeren iznos tražene tarife električne energije, što je potvrđeno detaljnom i složenom analizom koju je arbitražni sud morao provesti u tom pogledu (vidjeti točke 171. do 184. u nastavku).
- 169 Kao drugo, što se tiče metode određivanja cijena, Odluka RAE-a br. 692/2011 samo navodi, među ostalim, da „cijene moraju odražavati stvarne troškove opskrbe električnom energijom [...] i pokrivati trošak proizvodnje kakav je na veleprodajnom tržištu [...], trošak djelatnosti prodaje i upravljanja klijentima [...] te razumnu dobit”. Što se tiče „važnih klijenata”, među kojima su „srednjenaponski i visokonaponski klijenti”, kao što je to intervenijent, predviđa se mogućnost „predlaganja individualiziranih tarifa prilagođenih njihovim značajkama i uslugama koje nude i koje su dogovorene između dobavljača i klijenta”. Obračunavanje isporuke električne energije mora biti takvo da, među ostalim, „najviše moguće odražava kratkoročne i dugoročne troškove koji stvaraju oblik krivulje opterećenja i obujam potrošnje kategorija potrošača u sustavu proizvodnje električne energije”. Osim toga, „cijene po kategoriji klijenata mogu biti različite” ovisno, među ostalim, o krivulji opterećenja i koeficijentu opterećenja. Osim toga, „razlikovnije tarifa ovisno o satu, danu ili sezoni pretpostavlja postojanje posebnih mjera” i „odgovarajuća utvrđena područja i tarife moraju uzeti u obzir krivulju opterećenja predmetne kategorije kupaca”. Naposljetku, „[š]to se tiče velike potrošnje, valja također uzeti u obzir pozitivan ili negativni rezultat koji može imati djelatnost tih velikih potrošača čija potrošnja sama za sebe može utjecati na funkcioniranje i stoga ukupne troškove sustava”. Iz toga proizlazi da kriteriji određivanja cijena navedeni u Odluci br. 692/2011 RAE-a predviđaju samo metodološki okvir namijenjen određivanju relevantnih troškova i cijene električne energije a da pritom nisu takve naravi da u dovoljnoj mjeri predodređuju njezin točan iznos.
- 170 Kao treće, što se tiče kriterija primjenjivih za rješavanje spora između tužitelja i intervenijenta, ni Odluka br. 798/2011 RAE-a ne sadržava dovoljno jasne i precizne naznake u tu svrhu. U navedenoj se odluci navodi, kao prvo, da je „svrha mogućnosti vođenja pregovora između [visokonaponskih]

klijenata i konkretno klijenta koji ima profil potrošnje električne energije [intervenijenta] koja čini oko 5 % ukupne potrošnje međupovezanog sustava te glavnog dobavljača, tj. [tužitelja], istražiti i kvantificirati mogućnosti optimizacije ugovora zahvaljujući internalizaciji svake prednosti koja može nastati u okviru funkcioniranja dnevnog planiranja resursa i u okviru planiranja dugoročnog razvoja sustava, prednosti koje mogu imati veliki potrošači i osobito [intervenijentova] obujma, čija potrošnja sama za sebe opravdava izgradnju i isplativo funkcioniranje proizvodnog pogona za električnu energiju od 300 MW, uzimajući u obzir također [...] kombinaciju znatne veličine i visokog koeficijenta opterećenja potrošača” i da je „[s]amo po sebi razumljivo da postojanje potrošača takve veličine kao što je to [intervenijent] ima odlučujući utjecaj na [tužiteljevu] poslovnom planu i na cijelom tržištu električne energije”. Kao drugo, u njoj je navedeno, među ostalim, da „broj sati niskog opterećenja može [...] biti element obračuna, pod uvjetom da se stranke u pregovorima slažu o stvarnim uvjetima potrošnje i o mješavini energetske izvora koji omogućuju proizvodnju električne energije, s jedne strane, i o načinu na koji se ta odredba ugovora može izmijeniti, s druge strane”. Kao treće, u njoj je navedeno da „u okviru izračuna sati niskih cijena, kako je navedeno u ‚temeljnim načelima određivanja cijena’, treba također uzeti u obzir, s jedne strane, troškove izbjegnute zbog veličine [intervenijentove] potrošnje, osobito večernje sate ili, ako ta potrošnja ne postoji, treba isključiti baznu jedinicu i, s druge strane, gubitak prihoda koji bi mogao nastati zbog dugoročnog smanjenja potrošnje zbog klijentova gubitka koji čini 5 % ukupne potrošnje u međupovezanom sustavu”. Zaključeno je da bi „bilo primjereno ažurirati tekst nacрта ugovora [o opskrbi električnom energijom] predloženog na temelju ‚temeljnih načela određivanja cijena električne energije’ (Odluka br. 692/2011 RAE-a), s jedne strane, i posebnih očitovanja sadržanih u ovom dokumentu, koja se osobito odnose na velike i stabilne potrošnje, poput [intervenijentove], s druge strane”.

- 171 Kao četvrto, što se tiče sadržaja arbitražne presude, valja podsjetiti na to da se ona, kao prvo, izjašnjava o profilu potrošnje intervenijenta (vidjeti većinski dio glasova naveden u točkama 77. do 99. navedene presude), kao većem potrošaču energije, s udjelom od oko 40 % ukupne potrošnje visokonaponskih klijenata u Grčkoj, koji je ovisio o tužitelju, kao jedinom dobavljaču u Grčkoj s tržišnim udjelom koji prelazi 98 % i koji ima oko 70 % proizvodnih elektrana, od čega 100 % elektrana na lignit i velikih hidroelektrana.
- 172 Kao drugo, što se tiče utvrđivanja tužiteljevih troškova i predmetne tarife, iz većinskog dijela glasova u biti proizlazi da je, s jedne strane, regulirana tarifa A-150 postala neprimjenjiva nakon liberalizacije grčkog energetskog tržišta (točke 100. do 112. arbitražne presude) i da nije u skladu s profilom potrošnje intervenijenta i stoga s arbitražnim sporazumom (točke 113. do 118. navedene presude) i, s druge strane, da tarifa na temelju marginalne cijene sustava ne odražava tužiteljeve troškove (točke 119. do 140. te presude).
- 173 U tom pogledu, uzimajući u obzir mogućnost prilagođavanja tarife isporuke, osobito s obzirom na profil potrošnje klijenta, strukturu grčkog energetskog tržišta, tužiteljev vladajući položaj i njegovu bilancu za 2011., arbitražni sud smatra da valja uzeti u obzir ne samo njegove troškove isporuke nego i njegove prihode ostvarene kao proizvođač (točke 127. i 128. arbitražne presude). Pojašnjava da su ti troškovi isporuke i prihodi iskazani u toj bilanci kao troškovi koji su odvojeni od djelatnosti opskrbe energijom i stoga prihodi odvojeni od navedenih djelatnosti. Nasuprot tomu, prema njegovu mišljenju, ono što je u konsolidiranoj bilanci utvrđeno kao tužiteljev stvarni trošak jest razlika između tih dvaju financijskih tokova, s obzirom na to da se taj interni računovodstveni prijenos financijskih tokova između tužiteljevih jedinica isporuke i proizvodnje temelji na onome što je označeno kao „dvostrani financijski sporazum” (točke 123. i 124. navedene

presude). U tom pogledu podsjeća na to da se u Odluci br. 692/2011 RAE-a upućuje na stvarne troškove opskrbe energijom i povezuje ih se osobito s troškovima proizvodnje energije, poput „pool” tržišta i njegovih pojedinačnih mehanizama (točka 125. te presude).

- 174 Prema mišljenju arbitražnog suda, marginalna cijena sustava ne čini tužiteljeve stvarne troškove. U svojstvu vertikalno integriranog poduzetnika njegovi bi stvarni troškovi trebali biti utvrđeni na godišnjoj razini, a ne na razini sata, uzimajući u obzir prosječne i fiksne troškove svih elektrana za proizvodnju energije kojima raspolaže, uvećane za troškove kupnje koje je izvršio od trećih strana putem „sustava DAS” i za troškove koje su snosili dobavljači energije izvan navedenog sustava, u skladu s primjenjivim pravilima (točka 129. arbitražne presude). U tom pogledu odbija tužiteljev prijedlog da se tarifa odredi s obzirom na marginalnu cijenu sustava na temelju izvješća koje je sastavio revizorski ured (točke 131. do 140. navedene presude), osobito zato što se, u skladu s Odlukom br. 692/2011 RAE-a, cijena opskrbe energijom mora odrediti prema metodi koja „odražava krivulju opterećenja i ukupnu potrošnju svake kategorije potrošača te uzima u obzir krivulju opterećenja svakog potrošača ili kategorije potrošača [...] umjesto krivulje opterećenja cijelog sustava”. Iz toga zaključuje da se tarifa koju je predložio tužitelj ne može primijeniti na potrošača kao što je to intervenijent (točke 139. i 140. te presude).
- 175 Što se tiče tarife koju je predložio intervenijent, koja se temelji na promjenjivim i fiksnim troškovima svih tužiteljevih elektrana na lignit, arbitražni sud podsjeća na to, s jedne strane, da prema Odluci br. 692/2011 RAE-a takva tarifa mora odražavati zbroj troškova proizvodnje, troškova upravljanja opskrbom i razumne profitne marže (točke 141. do 145. arbitražne presude) i, s druge strane, da ona odgovara „tarifi C” koju je opisao stručnjak K., a koja odražava minimalan dugoročni trošak za svakog potrošača za koju taj stručnjak u biti ocjenjuje da se temelji na ukupnim troškovima elektrane baznog opterećenja, tj. na lignit ili ugljen, za razliku od tarife koju je predložio tužitelj, a koja se temelji na vremenski ponderiranoj prosječnoj marginalnoj cijeni sustava (točke 148. i 149. navedene presude). On smatra da su to mišljenje potvrdili i drugi stručnjaci, što je sažeto u točkama 150. do 154. te presude. Iz toga zaključuje da je riječ o potpuno prikladnoj praksi na energetsom tržištu da se potrošaču kao što je to intervenijent odredi tarifa koja se temelji na ukupnim energetske troškovima elektrana baznog opterećenja na lignit i da je takva tarifa u skladu s kriterijima utvrđenima Odlukom br. 692/2011 RAE-a (točke 155. i 156. te presude).
- 176 U tom pogledu arbitražni sud odbija tužiteljevu argumentaciju kojom nastoji dovesti u pitanje tu ocjenu s obzirom na to da tarifa koju je on predložio nije u skladu s odlukama br. 692/2011 i 798/2011 RAE-a jer podrazumijeva da se ukupni troškovi raspodjeljuju jednako među svim potrošačima, tako da se svakom od njih zaračunava ista cijena za svaki sat dana. Ta „horizontalno distribuirana tarifa” dovodi do znatno viših cijena za kućanstva i za druge potrošače koji nemaju tipični profil potrošnje, odnosno za one s vršnim opterećenjem (točke 156. do 163. i 169. arbitražne presude). Isto vrijedi i za tužiteljev argument prema kojem troškovi elektrana baznog opterećenja na lignit ne odražavaju troškove opskrbe s obzirom na to da se spor koji se pred njim vodi ne odnosi na tužiteljeve troškove, nego na primjenu tarife koja pokriva te troškove i uzimajući u obzir intervenijentov profil potrošnje, u skladu s Odlukom br. 692/2011 i uzimajući u obzir odluke br. 798/2011 i br. 8/2010 RAE-a. Prema mišljenju tog suda, ako bi se cijena koju je predložio intervenijent primjenjivala odvojeno na sve potrošače ili na sve kategorije potrošača, to bi dovelo do povrata 100 % tužiteljevih troškova tijekom svake godine, što je u skladu s temeljnim načelima određivanja cijena kao i uvjetima arbitražnog sporazuma (točka 165. navedene presude). Osim toga, osporava da određivanje cijena koje predlaže intervenijent rezultira unakrsnim

subvencioniranjem između različitih kategorija potrošača ili da može narušiti tržišno natjecanje i odbija druge tužiteljeve argumente kojima se nastoji dovesti u pitanje ta ocjena (točke 166. do 183. te presude).

177 Naposljetku, što se tiče razumnosti uvjeta isporuke utvrđenih u arbitražnom sporazumu, arbitražni sud u točkama 184. do 207. arbitražne presude u biti iznosi sljedeće:

- primjena tarife na intervenijenta koja se temelji na marginalnoj cijeni sustava, kako ju je predložio tužitelj, nije u skladu s arbitražnim sporazumom jer navedena tarifa ne odražava tužiteljeve stvarne troškove (točke 185. i 186.);
- primjena tarife A-150 na intervenijenta nije u skladu s arbitražnim sporazumom (točka 187.);
- među svim predloženim metodama određivanja cijena jedino je u skladu s arbitražnim sporazumom ona koja nameće paušalnu tarifu u jedinstvenom razdoblju koje se proteže tijekom svih sati u godini i koja se temelji na troškovima elektrana na lignit kojima tužitelj upravlja (točka 188.);
- nacrt sporazuma mora se ažurirati, izmijeniti i konfigurirati u skladu s prethodno navedenim; u tu svrhu treba odrediti cijenu koja proizlazi iz navedene tarife, koja odgovara obilježjima potrošnje intervenijenta i pokriva barem troškove tužitelja tijekom predmetnog razdoblja (točka 189.);
- tužitelj nije dostavio dovoljno informacija kojima se dokazuje stvarni trošak njegovih elektrana na lignit tijekom predmetnog razdoblja (točka 191.);
- podaci dostavljeni u vezi s troškovima proizvodnje elektrana na ugljen i lignit koje bi mogle biti ili će biti izgrađene u budućnosti ne mogu se uzeti u obzir jer se ne odnose na troškove povezane s postojećim elektranama tijekom predmetnog razdoblja (točka 193.);
- u skladu s izjavom pod prisegom osobe B. koja sadržava detaljne, potpune i pouzdane informacije o troškovima tužiteljevih elektrana na lignit tijekom predmetnog razdoblja, trošak lignita kao goriva 2009. iznosio je 24,5 eura/MWh, dok je trošak „energije”, tj. fiksni trošak uvećan za varijabilni trošak koji nije povezan s troškom goriva, uvećan za smanjenje vrijednosti i financijski trošak proizvodnje, iznosio 12,2 eura/MWh, tako da je ukupni trošak proizvodnje elektrana na lignit iznosio 36,46 eura/MWh, prilagođen na 37,34 eura/MWh uzimajući u obzir razumni trošak ekstrakcije i prodaje (točka 195.);
- što se tiče tužiteljevih fiksnih troškova po jedinici koji se trebaju obračunati intervenijentu, izračun iz točke 200. arbitražne presude rezultira iznosom od 12,1 eura/MWh (točka 201.);
- tarifa koja odgovara obilježjima intervenijentove potrošnje i koja pokriva tužiteljeve troškove za predmetno razdoblje treba se utvrditi na (neto) iznos od 36,6 eura/MWh (24,5 + 12,1) (točka 202.);
- uzimajući u obzir, među ostalim, činjenicu da, s jedne strane, na temelju tarife iz siječnja 2012., intervenijent tužitelju na ime različitih naknada, usluga i troškova plaća iznos od 4,06 eura/MWh i da je, s druge strane, intervenijentova potrošnja ostala praktički stabilna tijekom cijele godine i da se tijekom predmetnog razdoblja nije promijenila, taj je iznos razumna

procjena za navedeno razdoblje i određuje ukupnu tarifu na 40,66 eura/MWh (36,6 + 4,06) (točka 203.);

- u pogledu 4710 sati, ukupna cijena po jedinici koju je tužitelj pristao obračunavati intervenijentu u okvirnom sporazumu iznosila je 40,70 eura/MWh, što uključuje sve troškove navedene u točki 1.2. tog okvirnog sporazuma, tako da je utvrđeno da ta cijena pokriva kako tužiteljeve troškove proizvodnje tako i te naknade (točke 204. i 205.);
- tarifa koju je tužitelj pristao obračunavati intervenijentu za isporuku energije na temelju okvirnog sporazuma u pogledu 4710 sati u godini, tj. 40,7 eura/MWh, ako se primjenjuje na sve sate u godini, obuhvaća ukupne tužiteljeve troškove, odnosno 36,6 eura/MWh, što je u skladu s obilježjima potrošnje intervenijenta, u smislu arbitražnog sporazuma, ako se dodaju primjenjive naknade (40,66 eura/MWh) (točka 206.).

178 Ocjenu većinskog dijela glasova iz arbitražne presude navedenu u točkama 171. do 177. ove presude osporava manjinski dio glasova u toj presudi u njezinim točkama 217. do 262.

179 Što se tiče tužiteljevih troškova, manjinski dio glasova arbitražne presude u biti tvrdi da se ne može zanemariti činjenica da on sada, kao i tijekom predmetnog razdoblja, djeluje kao vertikalno integrirani poduzetnik koji paralelno sudjeluje u proizvodnji i isporuci energije. Tužiteljevi stvarni troškovi, u tom svojstvu, na godišnjoj, a ne satnoj osnovi, sastoje se od ukupnih varijabilnih i fiksnih troškova svih njegovih elektrana za proizvodnju energije tijekom predmetnog razdoblja, uvećanih za troškove otkupa električne energije koje je obavio od trećih strana putem „sustava DAS” i troškova koje snose dobavljači energije izvan tog sustava, a koji su nametnuti primjenjivim pravilima, uključujući certifikate o isporuci električne energije (PDC), mehanizam povrata varijabilnih troškova, troškove kupnje emisijskih jedinica CO₂, druge naknade koje nameće država, poput naknade za korištenje sustavom i mrežom, posebne naknade za emisije onečišćujućih plinova i svih primjenjivih pristojbi koje se ovisno o slučaju primjenjuju na temelju grčkih propisa o isporuci električne energije. Budući da se razina relevantnih troškova koji proizlaze iz vlastite proizvodnje i isporuke od trećih osoba razlikuje po danu i po satu, razumno je usvojiti omjer 70/30 u tom pogledu. Bilo bi protivno kriterijima arbitražnog sporazuma koji se odnose na tužiteljeve stvarne troškove, kao vertikalno integriranog poduzetnika, izdvojiti ili usredotočiti se na jedan od ta dva sastavna dijela a da se ne uzme u obzir drugi dio. Zbog istih razloga ti troškovi ne mogu se ograničiti ni na troškove proizvodnje energije ni na isključivo jednu kategoriju elektrana kojima upravlja tužitelj (točke 217. do 222. navedene presude).

180 Manjinski dio glasova u arbitražnoj presudi navodi razloge zbog kojih smatra da se većinski dio glasova temelji na pogrešnoj metodi određivanja cijena uzimajući u obzir tužiteljeve stvarne ukupne troškove (točke 227. do 262. navedene presude).

181 Prema manjinskom dijelu glasova iz arbitražne presude, najprije, većinski dio glasova u biti priznaje da marginalna cijena sustava kao takva ne odražava tužiteljeve stvarne troškove i da se ne koristi samo u svrhu utvrđivanja tih troškova, nego je navedena vremenski ponderirana cijena također sredstvo određivanja cijena za količine energije koju su tužitelju isporučile treće strane. Metoda koju predlaže tužitelj raspodijelila bi trošak isporuke na potrošače, koji se temelji upravo na obilježjima sustava, na temelju količine energije koju svaki potrošač potroši tijekom svakog sata. U skladu s tom metodom, velikim potrošačima obračunavala bi se niža cijena nego vršnim potrošačima, s obzirom na to da bi trošak isporuke energije bio raspoređen na veći broj sati. Ta je metoda stoga u potpunosti u skladu s načelima utvrđenima u Odluci br. 692/2011 RAE-a, kriterijima arbitražnog sporazuma i namjerama ugovornih strana. Riječ je o metodi koja se

temelji na troškovima i koja, kao prvo, uzima u obzir profil svakog potrošača, osobito njihovu krivulju potrošnje i njihov faktor opterećenja, kao drugo, točnije odražava stvarne troškove opskrbe energijom (trošak proizvodnje, trošak razmjene, razumnu dobit), kao treće, ne dovodi do cijena koje sprečavaju nove konkurente da uđu na tržište, što je slučaj kada se određivanje cijena temelji na najjeftinijem izvoru energije i, kao četvrto, uzima u obzir činjenicu da intervenijent ima, zajedno s drugim potrošačima, potražnju za energijom tijekom svakog sata u danu (točke 231. i 232. te presude).

- 182 Nadalje, manjinski dio glasova u arbitražnoj presudi u biti podsjeća na tri tehnička izvješća revizorskog ureda, u skladu s kojima je vremenski ponderirani prosječni trošak koji je snosio tužitelj u pogledu proizvodnje energije i isporuke električne energije od trećih strana iznosio 72,42 eura/MWh u 2011. i 78,53 eura/MWh u 2012. Te cijene trebaju podlijegati popustima količine u skladu sa zahtjevima prava tržišnog natjecanja (točke 233. i 234. navedene presude).
- 183 Osim toga, manjinski dio glasova u arbitražnoj presudi kritizira rasuđivanje koje se odnosi na metodu određivanja cijena, među ostalim, kao nespojivo sa zahtjevima arbitražnog sporazuma i Odluke br. 692/2011 RAE-a (točke 235. do 249. navedene presude). Konkretno, paušalno upućivanje na varijabilne i fiksne troškove kapaciteta najjeftinije proizvodnje stvara pogrešnu sliku tužiteljevih troškova jer se kombinacija fiksnih i varijabilnih troškova elektrana za proizvodnju energije razlikuje ovisno o broju sati djelatnosti. Stoga upućivanje na energiju proizvedenu na bazi lignita stvara pogrešnu predodžbu da će se trošak sniziti tijekom vršnih sati, s obzirom na to da uzima u obzir samo varijabilne troškove jedne posebne kategorije elektrana, a ne sudjelovanje elektrana s većim ukupnim troškom proizvodnje po jedinici u istom razdoblju (točka 245. te presude). Osim toga, metoda određivanja cijena koja je potvrđena većinskim dijelom glasova ne daje prikladne poticaje za racionalniju upotrebu energije jer nerazumno ograničava mogućnost potrošača da iskoriste niže varijabilne troškove elektrana na lignit (točka 246. te presude). Osim toga, navedena metoda stvara veliku opasnost od prepreka za ulazak na tržište na štetu novih konkurenata, istodobno povećavajući mogućnost provedbe nezakonitog dampinga. Nije opravdano ni utvrditi vezu između tarife koju intervenijent može tražiti i troškova elektrana na lignit, s obzirom na to da one svu proizvedenu energiju ubacuju u „pool”, što onemogućava provjeru postojanja takve veze. Dakle, potrošači koji doprinose stvaranju cjelokupne potražnje opskrbljuju se energijom iz mješavine elektrana s nižim, srednjim ili visokim i varijabilnim troškovima ovisno o satima potrošnje. Intervenijent u tom pogledu nije iznimka, nego doprinosi potražnji sustava kako u vršnim satima tako i u niskim satima, tako da tarifa mora odražavati prosječan operativni trošak svih elektrana (točke 247. i 248. predmetne presude).
- 184 Naposljetku, manjinski dio glasova u arbitražnoj presudi osporava metodu utvrđivanja jedinične cijene koja se sastoji od povezivanja baznog opterećenja s jedinicom baznog opterećenja (točke 250. do 262. navedene presude). Zbog logike i sustavne dosljednosti, takva se metoda treba temeljiti na ukupnim fiksnim i varijabilnim troškovima elektrane na lignit, a ne na mješavini elemenata troškova koji proizlaze iz nekoliko metodoloških pristupa. Osim toga, takav se izračun u biti odnosi na troškove postojeće elektrane predmetnog dobavljača i ne treba voditi računa o hipotetskim modelima (točka 251. te presude). Što se tiče varijabilnih troškova elektrana na lignit, manjinski dio glasova osporava osnovanost zaključaka osobe B. (točke 252. i 253. te presude). On u biti smatra nedokazanim da tarifa od 40,7 eura/MWh predviđena okvirnim sporazumom obuhvaća tužiteljeve troškove proizvodnje i naknade (točka 254. *et seq.* te presude) i smatra da tarifa ni u kojem slučaju ne može biti niža od 46,08 eura/MWh, uzimajući u obzir 33,98

eura/MWh kao prosječni trošak lignita itd. i 12,1 eura/MWh kao trošak energije (točke 262. i 274. te presude). Naposljetku, dovodi u pitanje zaključke većinskog dijela glasova s obzirom na pravila u području državnih potpora (točke 263. do 268. predmetne presude).

- 185 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da Komisija, ako je imala sumnje ili ozbiljne poteškoće, nije imala pravo odbiti na temelju složene analize normalnih tržišnih uvjeta provjeriti je li predmetna tarifa, kako ju je odredio većinski dio glasova u arbitražnoj presudi, mogla intervenijentu dati prednost i stoga državnu potporu.
- 186 S jedne strane, detaljno obrazloženje kontroverznih razloga na kojima se temelje većinski i manjinski dio glasova arbitražne presude pokazuje da utvrđivanje odgovarajuće metode određivanja cijena i, osobito, tužiteljevih „stvarnih” troškova podrazumijeva složene ekonomske i tehničke ocjene koje se odnose kako na strukturu i funkcioniranje grčkog energetskeg tržišta tako i na ekonomske situacije intervenijenta i tužitelja, uključujući njihove transakcijske odnose, a koje su relevantne za utvrđivanje odgovara li tarifa za opskrbu energijom „tržišnoj cijeni”. Međutim, kao što to proizlazi iz razmatranja izloženih u točkama 164. do 185. ove presude, time što je samo primijenila načelo privatnog operatera na pitanje je li se takav operater, poput tužitelja, podvrgnuo arbitraži, Komisija je te složene ocjene prepustila grčkim tijelima, pri čemu je povrijedila vlastitu dužnost nadzora navedenu u točkama 143. do 148. ove presude i u tom pogledu počinila pogrešku koja se tiče prava i pogrešku u ocjeni.
- 187 S druge strane, s obzirom na detaljne i proturječne elemente koje su iznijeli većinski i manjinski dio glasova iz arbitražne presude, valja istaknuti da je, s obzirom na informacije koje je tužitelj podnio tijekom upravnog postupka, među kojima su tri tehnička izvješća revizorskog ureda, Komisija morala provesti vlastitu analizu pitanja je li, među ostalim, metoda utvrđivanja tužiteljevih troškova, kako ju je primijenio arbitražni sud, bila prikladna i dovoljno uvjerljiva za utvrđivanje da je predmetna tarifa u skladu s normalnim tržišnim uvjetima, ako je imala ozbiljne poteškoće i sumnje, u smislu članka 4. stavaka 3. i 4. Uredbe 2015/1589, u pogledu njezine sličnosti držanoj potpori, koja ju je morala navesti da odluči otvoriti službeni istražni postupak na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a.
- 188 U tom pogledu Komisija je osobito morala izraziti sumnje u pogledu sljedećih kontroverznih elemenata:
- karakterizacija tužiteljevih troškova zbog njegova svojstva vertikalno integriranog poduzeća, čija se konsolidirana bilanca temelji na internom računovodstvenom prijenosu financijskih tokova između tužiteljevih jedinica isporuke i proizvodnje (na temelju takozvanog „dvostranog financijskog sporazuma”) (vidjeti točku 173. presude);
 - navodna potreba utvrđivanja stvarnih troškova tužitelja na godišnjoj, a ne satnoj osnovi, uzimajući u obzir, među ostalim, sve varijabilne i fiksne troškove svih elektrana za proizvodnju energije kojima raspolaže (vidjeti točku 174. presude);
 - relevantnost izbora između tarife koju je predložio „DEI/PwC”, koja se temelji na marginalnoj cijeni sustava i vremenski ponderiranom prosjeku koja je dovela do „horizontalno distribuirane tarife”, s jedne strane, i tarife koju je predložio intervenijent, a koja se temelji na fiksnom i varijabilnom trošku tužiteljevih elektrana na lignit, odnosno na dugoročnom minimalnom trošku za svakog potrošača, s druge strane (vidjeti točku 174. presude);

- povezanost tih predloženih tarifa s potrebom pokrivanja tužiteljevih stvarnih (varijabilnih i fiksnih) troškova i posljedica na tarife koje se naplaćuju za različite profile potrošnje, bilo baznog opterećenja, poput intervenijentova, bilo vršnog ili povećanog opterećenja (vidjeti točku 174. presude);
- eventualni utjecaj izbora metode određivanja cijena na tržišno natjecanje na grčkom energetsom tržištu (vidjeti točku 176. presude);
- dostatnost informacija koje je tužitelj dostavio kako bi dokazao svoje stvarne troškove, osobito one povezane s djelatnošću njegovih elektrana za proizvodnju na lignit (vidjeti točku 177. presude).

189 Valja utvrditi da, suprotno onomu što ona smatra, Komisija u drugoj pobijanoj odluci nije ispunila zahtjeve nadzora koje ima s obzirom na objektivan pojam sumnji ili ozbiljnih poteškoća, uzimajući u obzir, prema njezinu mišljenju samo „indikativno”, regulatorni okvir tržišta električne energije u Grčkoj (točke 18., 20., 21., 29., 33., 37., 40. i 41. te bilješke br. 5, 6 i 13 do 18), profil potrošnje intervenijenta (točka 31. i bilješka br. 3), karakteristike tužitelja kao proizvođača i dobavljača električne energije (točka 30. i bilješka br. 7) i opće okolnosti spora između tužitelja i intervenijenta (odjeljci 2.1. i 2.2. i točke 34. do 38. i 42.).

190 Osim toga, s obzirom na činjenicu da Komisija nije ispitala te složene ekonomske i tehničke elemente, prema potrebi uz pomoć unutarnjih ili vanjskih stručnjaka, te da u tom pogledu nije obrazložila drugu pobijanu odluku, nije ni potrebno ni pravno moguće da Opći sud Komisijinu ocjenu zamijeni svojom. Naime, u tom pogledu nije na sudu Unije da svojom ekonomskom ocjenom zamijeni Komisijinu niti da popuni eventualnu prazninu u obrazloženju sporne odluke razlozima koji su joj strani jer bi u protivnom prekoračio granice svojeg nadzora zakonitosti na temelju članka 263. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 24. siječnja 2013., Frucona Košice/Komisija, C-73/11 P, EU:C:2013:32, t. 75., 88. i 89.; od 24. listopada 2013., Land Burgenland i dr./Komisija, C-214/12 P, C-215/12 P i C-223/12 P, EU:C:2013:682, t. 77. i 78. i navedenu sudsku praksu i od 11. prosinca 2019., Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon, C-332/18 P, EU:C:2019:1065, t. 128. do 131.).

191 Iz toga slijedi da Opći sud u ovom slučaju ne može ocijeniti osnovanost različitih tužiteljevih prigovora i argumenata u pogledu eventualno pravno ili činjenično pogrešne ocjene arbitražnog suda na kojoj se temelji određivanje predmetne tarife ni pitanje je li ovaj slučaj usporediv sa situacijom koja je dovela do Odluke Alcoa. Naime, gore navedeni elementi dovoljni su kako bi se zaključilo da je Komisija, u nedostatku detaljnijeg ispitivanja relevantnih informacija za primjenu kriterija prednosti, osobito pitanja odgovara li predmetna tarifa normalnim tržišnim uvjetima, morala naići na ozbiljne poteškoće ili imati sumnje u smislu članka 4. stavaka 3. i 4. Uredbe 2015/1589, što zahtijeva pokretanje službenog istražnog postupka.

c) Zaključci o predmetu T-740/17

- 192 Stoga treba prihvatiti treći i četvrti tužbeni razlog te prvi i drugi dio petog tužbenog razloga a da pritom nije potrebno odlučiti o ostalim dijelovima tog tužbenog razloga.
- 193 Slijedom toga, tužbu u predmetu T-740/17 treba prihvatiti i poništiti drugu pobijanu odluku a da nije potrebno odlučiti o ostalim tužbenim razlozima.

- 194 Budući da je druga pobijana odluka tako proglašena ništavom u smislu članka 264. prvog stavka UFEU-a, retroaktivno se uklanja iz pravnog poretka i smatra se da nikad nije postojala (vidjeti u tom smislu presudu od 28. ožujka 2019., *River Kwai International Food Industry/AETMD*, C-144/18 P, neobjavljenu, EU:C:2019:266, t. 45. do 57.). Iz toga proizlazi da navedena odluka nije mogla staviti izvan snage i zamijeniti ni prvu pobijanu odluku ni sporni dopis.
- 195 Stoga, kao što je to Komisija priznala na raspravi za taj slučaj, predmeti T-639/14 RENV i T-352/15 nisu izgubili svoj predmet i valja odlučiti o tužbama u navedenim predmetima.

C. Predmet T-352/15

- 196 Što se tiče tužbe u predmetu T-352/15, dovoljno je utvrditi da, kao prvo, s obzirom na ono što je izloženo u točkama 194. i 195. ove presude, ona zadržava svoj predmet, tako da Komisijin zahtjev za obustavu postupka treba odbiti.
- 197 Kao drugo, zbog razloga navedenih u točkama 70. do 103. ove presude, koji se *mutatis mutandis* primjenjuju na prvu pobijanu odluku čiji je sadržaj gotovo istovjetan sadržaju druge pobijane odluke, tužbu valja proglasiti dopuštenom.
- 198 Naime, tužbenim razlozima za poništenje istaknutima u prilog navedenoj tužbi prethodi uvodni dio u kojem se precizira njezin predmet, a koji se sastoji od pozivanja na postojanje „[ozbiljnih] sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća” u smislu sudske prakse. Isto tako, u okviru prvog, trećeg, četvrtog, petog i šestog tužbenog razloga izričito se upućuje na pojmove „sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća” (točke 61., 62., 87., 100., 114., 119., 134., 158., 176. i 196. tužbe). Što se tiče drugog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja te pomnog i cjelovitog ispitivanja predmetnog slučaja, koji je u biti formalne i postupovne naravi, razmatranja iznesena u točki 100. ove presude primjenjuju se *mutatis mutandis*.
- 199 Kao treće, s obzirom na taj gotovo identičan sadržaj pobijanih odluka, zbog razloga navedenih u točkama 138. do 192. ove presude, valja prihvatiti drugi i treći tužbeni razlog te prvi i drugi dio četvrtog tužbenog razloga koji odgovaraju trećem i četvrtom tužbenom razlogu te prvom i drugom dijelu petog tužbenog razloga u predmetu T-740/17.
- 200 Iz toga slijedi da tužbu u predmetu T-352/15 također treba prihvatiti i poništiti prvu pobijanu odluku a da nije potrebno odlučiti o drugim dijelovima i drugim tužbenim razlozima koje je iznio tužitelj.
- 201 U skladu s onim što je izloženo u točki 194. ove presude, s obzirom na to da je prva pobijana odluka ništava, njome se nije mogao staviti izvan snage i zamijeniti sporni dopis, tako da predmet T-639/14 RENV zbog tog razloga nije mogao izgubiti svoj predmet.
- 202 Stoga također valja odlučiti o predmetu T-639/14 RENV.

D. Predmet T-639/14 RENV

1. *Zahtjev za obustavu postupka i dopuštenost*

- 203 Najprije valja odbiti Komisijin zahtjev za obustavu postupka zbog razloga izloženih u točkama 194. i 201. ove presude.
- 204 Što se tiče dopuštenosti tužbe, dovoljno je podsjetiti na razloge iznesene u točkama 70. do 103. ove presude, koji se *mutatis mutandis* primjenjuju na sporni dopis i iz kojih također proizlazi da je to akt koji se može pobijati.
- 205 U tom pogledu Sud je, naime, presudio da je Komisija donošenjem spornog dopisa donijela akt o obustavi postupka kojim je odlučila okončati prethodni istražni postupak pokrenut na temelju tužiteljeve pritužbe, utvrdila da pokrenuta istraga nije omogućila donošenje zaključka o postojanju potpore u smislu članka 107. UFEU-a i stoga odbila pokrenuti službeni istražni postupak predviđen člankom 108. stavkom 2. UFEU-a. Prema njegovu mišljenju, Komisija je tako zauzela konačno stajalište o tužiteljevu zahtjevu za utvrđenje povrede članaka 107. i 108. UFEU-a. Pojasnio je da je, s obzirom na to da je sporni dopis spriječio tužitelja da podnese svoja očitovanja u okviru službenog istražnog postupka, navedeni dopis proizvodio obvezujuće pravne učinke koji utječu na tužiteljeve interese. Iz toga je zaključio da je ta odluka akt koji se može pobijati u smislu članka 263. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 31. svibnja 2017., DEI/Komisija, C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 30. i 31. i navedenu sudsku praksu).
- 206 Nadalje, tužbenim razlozima istaknutima u prilog tužbi prethodi uvodni dio u kojem se precizira njezin predmet, a koji se sastoji od pozivanja na postojanje „[ozbiljnih] sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća” u smislu sudske prakse (vidjeti točke 51. do 53. tužbe). Isto tako, izričito se upućuje na pojmove „sumnji” ili „ozbiljnih poteškoća” u okviru drugog i trećeg tužbenog razloga koji se odnose na kriterije pripisivosti (točke 90. i 128. tužbe) i prednosti (točke 145. i 152. tužbe). Što se tiče prvog i četvrtog tužbenog razloga, dovoljno je utvrditi da su oni formalne i postupovne prirode i upravo povezani s pitanjem je li Komisija istražila i obrazložila sve elemente koji su relevantni i nužni za prevladavanje sumnji ili poteškoća koje su se pojavile u prethodnoj fazi ispitivanja (vidjeti u tom smislu presude od 10. srpnja 2012., Smurfit Kappa Group/Komisija, T-304/08, EU:T:2012:351, t. 81.; od 20. lipnja 2019., a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljenu, EU:T:2019:437, t. 59. i navedenu sudsku praksu i od 12. rujna 2019., Achemos Grupė i Achema/Komisija, T-417/16, neobjavljenu, EU:T:2019:597, t. 52. i navedenu sudsku praksu).
- 207 Slijedom toga, tužbu valja proglasiti dopuštenom u vezi sa svim tužbenim razlozima istaknutima u njezinu potporu.

2. *Meritum*

a) Tužbeni razlozi za poništenje

- 208 U potporu ovoj tužbi tužitelj ističe četiri tužbena razloga za poništenje.

- 209 Prvim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da sporni dopis sadržava bitnu povredu postupka jer Komisija nije poštovala postupovne uvjete potrebne za donošenje odluke o obustavi postupka povodom pritužbe.
- 210 Drugim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni „koja se tiče prava i činjenica” u pogledu tumačenja i primjene članaka 107. i 108. UFEU-a, smatrajući da se predmetna mjera ne može pripisati Grčkoj Državi i da stoga ne čini državnu potporu.
- 211 Trećim tužbenim razlogom tužitelj smatra da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni „koja se tiče prava i činjenica” u pogledu tumačenja i primjene članaka 107. i 108. UFEU-a, smatrajući da učinak predmetne mjere nije bio davanje prednosti intervenijentu.
- 212 Četvrtim tužbenim razlogom tužitelj tvrdi da je Komisija povrijedila svoju obvezu obrazlaganja, svoju obvezu da ispita sve relevantne činjenične i pravne elemente kao i načelo „dobre uprave”.

b) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na bitnoj povredi postupka

- 213 Tužitelj u biti tvrdi da sporni dopis sadržava formalnu ili postupovnu povredu s obzirom na to da je, umjesto navedenog dopisa, koji je potpisao načelnik odjela GU-a za tržišno natjecanje i koji mu je upućen, Komisija bila dužna donijeti formalnu odluku na temelju članka 24. stavka 2. Uredbe 2015/1589 i uputiti je Helenskoj Republici.
- 214 Komisija, koju podupire intervenijent, odgovara da je prvu pobijanu odluku donio kolegij povjerenika, na temelju članka 4. Uredbe 2015/1589, tako da sporni dopis, kako je dopunjen navedenom odlukom, nije zahvaćen bitnom povredom postupka. Pojašnjava da tužitelj nastavlja miješati svoju glavnu argumentaciju da je ta odluka valjano zamijenila taj dopis i da stoga treba obustaviti postupak sa svojom podređnom argumentacijom da je navedena odluka ispravila nedostatke navedenog dopisa. Međutim, „elementi dodani” istom odlukom upravo su oni koji su namijenjeni u tu svrhu.
- 215 U tom pogledu dovoljno je utvrditi da je, s jedne strane, Komisija priznala, najkasnije donošenjem druge pobijane odluke, da je taj tužbeni razlog osnovan. Naime, sporni dopis je konačno zauzimanje stajališta službi Komisije o tužiteljevima pritužbama jer ih je ona time odbila. Međutim, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da takav dopis sadržava odluku koja se može pobijati, donesenu nakon faze prethodnog ispitivanja, na temelju članka 4. stavaka 2. ili 3. Uredbe 2015/1589, koja je implicitno upućena dotičnoj državi članici i koju Komisija stoga mora donijeti kao kolegijalno tijelo (vidjeti u tom smislu presude od 17. srpnja 2008., *Athinaïki Techniki/Komisija*, C-521/06 P, EU:C:2008:422, t. 37. do 40.; od 16. prosinca 2010., *Athinaïki Techniki/Komisija*, C-362/09 P, EU:C:2010:783, t. 63. i od 31. svibnja 2017., *DEI/Komisija*, C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 29.).
- 216 S druge strane, Komisija je priznala da sporni dopis nije bio donesen u skladu s relevantnim postupovnim pravilima (vidjeti točku 222. ove presude), što upravo čini opravdanje na koje se poziva u točkama 8. i 51. druge pobijane odluke i u okviru obrane u predmetu T-740/17 radi povlačenja i zamjene navedenog dopisa tom odlukom, u skladu sa zahtjevima koje je Sud postavio u svojoj presudi od 31. svibnja 2017., *DEI/Komisija* (C-228/16 P, EU:C:2017:409, t. 32., 40. i 41.).
- 217 Stoga ovaj tužbeni razlog treba prihvatiti.

c) Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na očitoj pogrešci u ocjeni „koja se tiče prava i činjenica” u pogledu tumačenja i primjene članaka 107. i 108. UFEU-a u vezi s kriterijem pripisivosti

- 218 Tužitelj u biti tvrdi da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni „koja se tiče prava i činjenica” pri tumačenju članaka 107. i 108. UFEU-a time što je tvrdila da arbitražna presuda ne može činiti mjeru potpore koja se može pripisati Grčkoj Državi. Prema njegovu mišljenju, pokretanje arbitraže alternativni je mehanizam u odnosu na rješavanje sporova koje provode redovni sudovi, pri čemu u biti proizvodi iste pravne učinke, osobito kad je riječ o obvezatnosti i izvršnosti konačno donesene odluke. Smatra da je, po svojoj naravi i cilju, navedena odluka akt javne vlasti koji se može pripisati Grčkoj Državi, koja ju obvezuje, na pravno obvezujući način i s izvršnom snagom, da izuzme državna sredstva. Iz toga zaključuje da se predmetna tarifa može pripisati Grčkoj Državi, tako da je Komisija morala barem imati „ozbiljne sumnje” i stoga pokrenuti službeni istražni postupak kako bi mu omogućila, među ostalim, podnošenje očitovanja.
- 219 Komisija, koju podupire intervenijent, ističe da su drugi i treći tužbeni razlog povezani s uvjetima pripisivosti i prednosti. U odgovoru na tužbu samo tvrdi da je, s obzirom na to da su uvjeti potrebni za utvrđenje postojanja državne potpore kumulativni, dovoljno da se utvrdi da nije ispunjen jedan od tih dvaju uvjeta kako bi se moglo zaključiti da ne postoji državna potpora. Potom se izjašnjava isključivo o pitanju može li se postojanje prednosti isključiti zbog toga što je tužitelj djelovao kao razuman privatni ulagač.
- 220 U odgovoru na repliku Komisija dodaje da su drugi i treći tužbeni razlog bespredmetni jer nijedan od njih sam za sebe ne može dovesti do poništenja spornog dopisa. Budući da se navedeni dopis temelji na zajedničkom nepostojanju uvjeta pripisivosti i prednosti radi zaključka da ne postoji državna potpora, tužitelj je u tu svrhu trebao istaknuti samo jedan tužbeni razlog koji se temelji na povredi članka 107. stavka 1. UFEU-a zbog pogrešne ocjene nepostojanja kako pripisivosti tako i prednosti. Međutim, drugi tužbeni razlog sam za sebe ne može dovesti do takvog poništenja „jer nepostojanje prednosti nije obuhvaćeno argumentacijom navedenog tužbenog razloga te je dovoljno za zaključak o nepostojanju državne potpore”. Isto vrijedi i za treći tužbeni razlog „jer nepostojanje pripisivosti nije obuhvaćeno argumentacijom navedenog tužbenog razloga te je dovoljno za zaključak o nepostojanju državne potpore”.
- 221 Komisija u biti pojašnjava da nepostojanje pripisivosti nije „bitan dio” obrazloženja spornog dopisa. Taj aspekt, kao i onaj nepostojanja prednosti, u tom su dopisu razmatrani samo ukratko, a zaključak o nepostojanju državne potpore temeljio se na tim dvama jednako važnim elementima. Suprotno tomu, obrazloženje prve pobijane odluke usredotočilo se na nepostojanje prednosti s obzirom na to da je ono bilo dovoljno za zaključak o nepostojanju državne potpore. Sporni dopis stoga je izložio samo „posve preliminarni” zaključak o tom pitanju, koji nije toliko jasno strukturiran kao u Komisijinoj formalnoj odluci.
- 222 Komisija osporava da je namjeravala izbjeći sudski nadzor spornog dopisa. Navodi da je navedeni dopis samo preliminarni iskaz njezinih službi. Pojašnjava da je samo pogreškom, a time i nezakonito, u tom dopisu potpisani službenik stajalište navedenih službi formulirao u konačnom obliku. Tvrdi da je ta bitna povreda postupka, međutim, otklonjena donošenjem druge pobijane odluke u kojoj je njezin konačni odgovor izložen u pravilnoj formi. Tužitelj ne može opravdati legitimni interes da se ispita točno obrazloženje predmetnog dopisa, osobito ono koje se odnosi na pripisivost, s obzirom na to da takav interes pretpostavlja da mu tužba svojim ishodom može donijeti korist.

- 223 Valja podsjetiti na to da je, s jedne strane, u spornom dopisu, što se tiče pitanja može li se arbitražna presuda pripisati Grčkoj Državi, navedeno, među ostalim, da tužitelj nije dokazao da je „arbitražni sud tijelo koje izvršava javne ovlasti, osobito s obzirom na činjenicu da su i [tužitelj i intervenijent] dobrovoljno pribjegli arbitraži a da u tom smislu nije postojala zakonska obveza”. Osim toga, u njemu se smatra da, uzimajući u obzir činjenicu da je arbitražni sud imao zadaću odrediti tarifu u skladu s općim načelima koja uređuju arbitražni postupak kao i ranijim odlukama i smjernicama koje je u tom području donio RAE, „[Grčka] Država nije mogla izvršavati odlučujući utjecaj na [tu presudu]”. Komisija je tako ponovila svoje stajalište „iz dopisa od 6. svibnja 2014. u pogledu nemogućnosti pripisivanja [te presude] [Grčkoj] Državi”. S druge strane, Komisija je odbila tužiteljeve tvrdnje prema kojima je predmetna tarifa niža od njegovih troškova, osobito zato što je tom presudom izričito priznato da ta tarifa pokriva tužiteljeve troškove uz razumnu dobit, uzimajući u obzir profil potrošnje intervenijenta. Također je ponovila svoje stajalište „izneseno u dopisu od 6. svibnja 2014. o nepostojanju selektivne prednosti koja proizlazi iz predmetne mjere” (vidjeti također točku 16. presude).
- 224 Iz toga proizlazi da je Komisija u spornom dopisu stvarno smatrala, s jedne strane, da se arbitražna presuda ne može pripisati Grčkoj Državi i, s druge strane, da određivanje predmetne tarife u navedenoj presudi ne sadržava prednost u korist intervenijenta. Stoga se njezin zaključak o nepostojanju državne potpore temeljio na tim dvama elementima istodobno.
- 225 Suprotno tomu, Komisija u pobijanim odlukama ne ponavlja razmatranja iznesena u spornom dopisu u vezi s nepripisivosti arbitražne presude Grčkoj Državi. Naprotiv, nigdje se ne poziva na tu ocjenu niti se izjašnjava o eventualnoj kvalifikaciji kriterija pripisivosti, i to unatoč činjenici da, s jedne strane, sažetak pritužbi u točkama 11. navedenih odluka uzima u obzir tužiteljev argument prema kojem je navedena presuda pripisiva Grčkoj Državi i da se, s druge strane, u točkama 24. tih odluka taj kriterij navodi kao sastavni dio pojma potpore.
- 226 Valja pojasniti da Komisija na isti način postupa u okviru svojih pismena tijekom postupka, u kojima izbjegava zauzeti stajalište o kriteriju pripisivosti i braniti se posebno od prigovora istaknutih u prilog drugom tužbenom razlogu. Suprotno tomu, ona se usredotočuje na svoj odgovor na treći tužbeni razlog povezan s postojanjem prednosti, pri čemu tvrdi da je dovoljno da jedan od sastavnih kriterija pojma potpore nije ispunjen kako bi se opravdalo donošenje odluke na temelju članka 4. stavka 2. Uredbe 2015/1589. Naposljetku, Komisija je na raspravi, čak i nakon preciznog pitanja koje je u tom pogledu postavio Opći sud, primijenila sličan pristup.
- 227 Što se tiče kriterija pripisivosti, valja podsjetiti na ustaljenu sudsku praksu prema kojoj, kako bi se prednosti mogle kvalificirati kao „potpora” u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, one moraju, s jedne strane, izravno ili neizravno biti dodijeljene putem državnih sredstava i, s druge strane, moraju se moći pripisati državi članici. Kako bi se ocijenila pripisivost mjere državi, valja ispitati jesu li tijela javne vlasti bila uključena u donošenje te mjere (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2017., ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, t. 20. i 21. i navedenu sudsku praksu).
- 228 Stoga, u slučaju kada je nacionalnim zakonodavstvom propisana obveza opskrbe ili otkupa električne energije ili mehanizam potpore i naknade troškova proizvodnje električne energije koji utječu na iznos njezine cijene, ustaljena je sudska praksa priznala da su odgovarajuće obveze obuhvaćene mjerom koja se može pripisati državi (vidjeti u tom smislu presude od 19. prosinca 2013., Association Vent De Colère! i dr., C-262/12, EU:C:2013:851, t. 16. do 18.; od 13. rujna 2017., ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, t. 20. do 22., i od 15. svibnja 2019., Achema i dr., C-706/17, EU:C:2019:407, t. 47. do 49.).

- 229 Međutim, u ovom su slučaju samo kriteriji određivanja cijena u području opskrbe električnom energijom visokonaponskih klijenata, a ne točan iznos tarifa propisani u primjenjivim grčkim propisima, odnosno u okviru „temeljnih načela određivanja cijena električne energije u Grčkoj” utvrđenih u Odluci br. 692/2011 RAE-a (vidjeti točku 8. presude). Što se tiče određivanja iznosa tarifa primjenjivih na temelju tih načela, članak 37. Zakona br. 4001/2011 predviđa samo mogućnost ugovornih stranaka da pribjegnu stalnoj arbitraži RAE-a, koja je u ovom slučaju dovela do donošenja Odluke br. 346/2012 RAE-a od 9. svibnja 2012. o određivanju privremene tarife i arbitražne presude kojom se utvrđuje predmetna tarifa, koja se primjenjuje na transakcijske odnose između tužitelja i intervenijenta (vidjeti točke 9. i 12. presude). Nepostojanje obvezujućeg propisa o tarifama opskrbe električnom energijom u Grčkoj potvrđeno je postupkom koji je pokrenut pred EEA-om, a čiji je predmet bio tužiteljeva navodna zlouporaba vladajućeg položaja s ciljem zaračunavanja pretjeranih i diskriminirajućih tarifa za intervenijenta, što je dovelo do toga da EEA prihvati obveze postupanja koje je ponudio tužitelj (vidjeti točku 13. presude). Iz toga proizlazi da je navedena presuda, koju je Efeteio Athinon (Žalbeni sud u Ateni) potvrdio u svojoj presudi br. 634/2016 od 18. veljače 2016., na pravno obvezujući način nametnula predmetnu tarifu tužitelju.
- 230 Što se tiče pitanja je li arbitražna presuda akt javne vlasti koji se može pripisati Grčkoj Državi, dovoljno je podsjetiti na elemente iznesene u točkama 150. do 158. ove presude kako bi se utvrdilo da je tužitelj u dovoljnoj mjeri dokazao da je to slučaj.
- 231 Naime, ti elementi utvrđuju da je arbitražna presuda po svojoj naravi i pravnim učincima usporediva s presudama redovnog grčkog suda, tako da je treba kvalificirati kao akt javne vlasti. To je osobito dokazano činjenicom da je protiv njega podnesena tužba pred Efeteiom Athinon (Žalbeni sud u Ateni). Iz toga također proizlazi da su arbitražni sudovi koji su osnovani i djeluju u skladu s člankom 37. Zakona br. 4001/2011, poput redovnih grčkih sudova koje mogu zamijeniti, sastavni dio grčkog državnog sustava sudske zaštite.
- 232 Stoga je Komisija u spornom dopisu pogrešno zaključila, s jedne strane, da nije dokazano da je „arbitražni sud tijelo koje ima javne ovlasti, osobito s obzirom na činjenicu da su i [tužitelj i intervenijent] dobrovoljno pristupili arbitraži a da u tu svrhu nije postojala zakonska obveza” i, s druge strane, da se „ne čini da je [Grčka] Država mogla imati odlučujući utjecaj na arbitražnu presudu”. Naime, činjenica da su stranke dobrovoljno ili sporazumno pokrenule postupak pred arbitražnim sudom, kao u ovom slučaju, nije relevantan kriterij razlikovanja u tom pogledu s obzirom na to da bi i pokretanje postupka pred redovnim grčkim sudom bilo također dobrovoljno.
- 233 Taj je zaključak dovoljan kako bi se smatralo da je Komisija trebala naići na ozbiljne poteškoće ili sumnju u postojanje državne potpore ili barem da nije imala pravo isključiti takve sumnje jer se arbitražna presuda nije mogla pripisati Grčkoj Državi. To tim više vrijedi jer se državna potpora može dodijeliti i intervencijom državnog suda koji ne poštuje svoje obveze na temelju članka 108. stavka 3. UFEU-a (vidjeti sudsku praksu navedenu u točki 147. presude).
- 234 Stoga ovaj tužbeni razlog treba prihvatiti a da nije potrebno odlučiti o drugim prigovorima istaknutima u njegovu potporu.
- 235 Slijedom toga, budući da prvi i drugi tužbeni razlog treba prihvatiti, valja poništiti sporni dopis a da pritom nije potrebno odlučiti o ostalim tužbenim razlozima.

E. Zaključak o spojenim predmetima T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17

- 236 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da tužbe u spojenim predmetima T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17 treba prihvatiti i poništiti pobijane akte a da nije potrebno odlučiti o dopuštenosti tužiteljevih očitovanja o izvještaju za raspravu, uključujući njegove priloge, u mjeri u kojoj oni mogu sadržavati nove i nepravodobne dokaze u smislu članka 85. Poslovnika, kao i o tužiteljevu zahtjevu za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

IV. Troškovi

- 237 Na temelju članka 134. stavka 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Komisija nije uspjela u postupku, treba joj se naložiti snošenje troškova sukladno tužiteljevu zahtjevu.
- 238 U skladu s člankom 138. stavkom 3. Poslovnika, Opći sud može odlučiti da intervenijent koji nije neki od nabrojenih u stavicima 1. i 2. tog članka snosi vlastite troškove. U ovom slučaju valja odlučiti da intervenijent snosi vlastite troškove.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (treće prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. U predmetu T-639/14 RENV poništava se dopis Komisije COMP/E3/ON/AB/ark * 2014/61460 od 12. lipnja 2014. kojim se društvo Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) obavještava o odbijanju njegovih pritužbi.
2. U predmetu T-352/15 poništava se Odluka Komisije C(2015) 1942 *final* od 25. ožujka 2015. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude).
3. U predmetu T-740/17 poništava se Odluka Komisije C(2017) 5622 *final* od 14. kolovoza 2017. (predmet SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) – Grčka – Navodna državna potpora u korist društva Alouminion SA u obliku tarifa električne energije nižih od troškova nakon arbitražne presude).
4. Europska komisija snosit će vlastite troškove kao i one društva DEI u spojenim predmetima T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17 te u predmetu C-228/16 P.
5. Društvo Mytilinaios AE – Omilos Epicheiriseon snosit će vlastite troškove.

Collins

Kreuschitz

Csehi

De Baere

Steinfatt

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 22. rujna 2021.

Potpisi

Sadržaj

I.	Okolnosti sporova i postupci	2
II.	Zahtjevi stranaka	8
	A. Predmet T-639/14 RENV	8
	B. Predmet T-352/15	9
	C. Predmet T-740/17	9
III.	Pravo	10
	A. Uvodne napomene	10
	B. Predmet T-740/17	10
	1. Dopuštenost	10
	2. Meritum	17
	a) Tužbeni razlozi za poništenje i doseg nadzora materijalne zakonitosti	17
	b) Treći, četvrti i peti tužbeni razlog	19
	1) Pregled bitnih argumenata stranaka u okviru trećeg tužbenog razloga	19
	2) Pregled bitnih argumenata stranaka u okviru četvrtog tužbenog razloga te prvog i drugog dijela petog tužbenog razloga	21
	3) Ocjena Općeg suda	24
	i) Pregled relevantnih razmatranja iznesenih u drugoj pobijanoj odluci	24
	ii) Podjela nadležnosti i obveza između Komisije i nacionalnih sudova	25
	iii) Postojanje ekonomske prednosti u korist intervenijenta	27
	– Državni karakter arbitražnog suda	27
	– Komisijina dužnost provjere dodjele prednosti u arbitražnoj presudi	28
	– Komisijina dužnost provedbe složenih ekonomskih i tehničkih ocjena radi utvrđivanja postojanja prednosti	29
	c) Zaključci o predmetu T-740/17	37
	C. Predmet T-352/15	38
	D. Predmet T-639/14 RENV	39

1. Zahtjev za obustavu postupka i dopuštenost	39
2. Meritum	39
a) Tužbeni razlozi za poništenje	39
b) Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na bitnoj povredi postupka	40
c) Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na očitoj pogrešci u ocjeni „koja se tiče prava i činjenica” u pogledu tumačenja i primjene članka 107. i 108. UFEU-a u vezi s kriterijem pripisivosti	41
E. Zaključak o spojenim predmetima T-639/14 RENV, T-352/15 i T-740/17	44
IV. Troškovi	44